

GLAS GORENJSKE

Lepo obiskan občni zbor SZDL v Radovljici

Pred dnevi je bil v Radovljici redni letni občni zbor Mestnega odbora SZDL. Zborovanje je začel predsednik tov. Stane Prešeren, ki je podal obširno poročilo o delu Mestnega odbora SZDL na svojem delovnem področju.

SZDL šteje na področju Radovljice preko 1100 članov, od katerih večje število aktivno deluje pri kulturno-prosvetnih, telesnovzgojnih, športnih in drugih organizacijah. Odbor je v preteklem letu organiziral udeležbo članov in občanov na zletu Svoboda ob Završnici, ki je zelo lepo uspel. Ob sodelovanju drugih organizacij je organiziral tudi občinski praznik v Radovljici s pestrim kulturnim sporedom. Tako je KUD »A. T. Linhart« uprizoril na prostem Klinerjev »Plavž«, TVD »Partizan« in športno društvo »Prešeren« pa sta izvedla pester telovadni in športni spored. Premiera in ponovitve »Plavža« sta privabili okoli 2500 gledalcev iz Radovljice in okoliških naselij. Članstvo se je v lepem številu udeležilo velike partizanske prireditve »Stajerska v borbi« na Ostrožnem pri Celju, sodelovalo pa je tudi pri drugih prireditvah na podeželju.

Socialistična zveza je vzpodbujala in usmerjala kulturno-prosvetno, telesno vzgojno in športno dejavnost, kjerkoli je mogla in kjerkoli je bilo to po-

trebno. Odbor SZ se je posvetil vzgoji mladine in so sadovi tega dela že vidni. Na občnem zboru pa so analizirali tudi dobre in slabe strani dela naše mladine in sklenili, da ji bodo v bodoče nudili še več pomoči.

Ljudski poslanec Ivan Bertoncelj - Johan je govoril o gospodarskem kriminalu, ki povzroča skupnosti veliko škodo. Gospodarski kriminal bomo omejili le, če bomo bolj pozorni, če bomo stalno kontrolirali gospodarska podjetja. Socialistična zveza, je dejal, se bo najbolj okrepila če se bomo bolj zanimali za njeno delovanje, če se bomo v večjem številu udeleževali sestankov, zborovanj in zborov volivcev, na katerih bomo z nasveti, predlogi in pobudami, pa tudi s stvarno in dobronamerno kritiko največ pripomogli, da bo socialistična miselnost čimprej prešla v živo stvarnost.

Posvetovanje komunistov

V četrtek 31. marca je bilo v Kamniku uspelo posvetovanje komunistov, ki mu je prisostvoval tudi član Centralnega komiteja in zvezni poslanec tovariš Tomo Brejc. Na zborovanju so obravnavali vprašanja, o katerih je razpravljala CK ZKS na zadnjem plenumu.

OBČNI ZBOR OKRAJNEGA ODBORA ZB KRANJ

Skrb za borce in otroke padlih še vedno prva naloga

Preteklo soboto popoldne je bil v Trzinu redni letni občni zbor Okrajnega odbora ZB, ki se ga je udeležilo 110 delegatov osnovnih organizacij kranjskega okraja. Med številnimi gosti smo opazili tudi člana republiškega Izvršnega sveta in ljudskega poslanca tov. Franca Popita, sekretarja glavnega odbora ZB NOV LRS tov. Marjana Bertoncelja in predsednika OO ZB Radovljica tov. Ivana Bertoncelja - Johana.

Po državni himni, ki jo je odigrala trziška godba na pihala, je skupščina otvoril predsednik OO ZB NOV Kranj tov. Franc Koželj - Vanjo. V svojem izčrpnem poročilu je orisal uspehe organizacije bivših partizanov v preteklem letu, prav tako pa je nanizal tudi vrsto pomanjkljivosti in delu, ki jih bo odbor skušal v tekočem letu odpraviti. V kratkem uvodu svojega poročila je predsednik tov. Koželj govoril o zunanjih in notranjih političnih uspehih naše države, nato pa je poročal o delu okrajnega odbora ZB. Najvažnejša naloga ZB je bila tudi v preteklem letu skrb organizacije za svoje člane, za njihov ekonomski in socialni položaj. Okrajni odbor je skrbel za zaposlitev starih borcev in najpotrebnejšim dodeljeval denarne podpore. Posebno skrb pa je posvečal OO ZB tudi v zdravju svojega članstva. Kljub zaporu, ki je bilo v to delo vloženo, pa je okrajni odbor ZB v tem pogledu še premalo napravil. Na vsak način bi bilo treba odpraviti primere, da so stroške organizacije hodili na zdavljenje ljudi, ki bi ga lahko sami plačali, ker jim to dohodki. Gmotne dopuščajajo za očiščenje zdravja, naj bi bili deležni člani organizacije, ki ekonomsko niso najbolje preskrbljeni.

Prošnje in pritožbe, ki so jih prejeli občinski in mestni odbori ZB velikokrat niso bile rešene, ali pa so jih ti odbori pošiljali neposredno okrajnemu odboru v rešitev ter je zaradi tega delo marsikdaj zastalo. Precej je bilo primerov da so

stari borci podpisovali prošnje za priznanje službenih let ljudem, ki so bili med okupacijo v sovražnih vrstah. Seveda je moral OO ZB take prošnje zavrniti.

V kranjskem okraju so bile v preteklem letu 4 komisije za podeljevanje štipendij otrokom padlih borcev in sicer okrajna in tri mestne. Delo let-h ni bilo sistematično, niti ni bilo prave evidencije. Komisija v Škofji Loki pa sploh ni delala ter je vse delo prepustila referentu za socialno skrbstvo pri ljudskem odboru, kar se ne bi smelo zgoditi in kaže na precejšnjo neodgovornost te komisije. V Kranju so bili primeri, da je mestna komisija dodelila štipendijo brez vlozene prošnje in kljub temu, da je vedela, da imajo starši okoli 40.000 dinarjev mesečnih dohodkov. Nič manj kričoč je primer, ko je dobil štipendijo nižješolec, čigar starši imajo lepo premoženje. Take in podobne primere bo treba v tekočem letu odpraviti in poskrbeti, da bodo jemali štipendije otroci padlih borcev, ki jo zares potrebujejo.

V kranjskem okraju je bilo v preteklem letu 600 štipendistov Zveze borcev in sicer v Kranju 142, v Trzinu 101, v Škofji Loki 81 in v posameznih občinah 276. Okrajni odbor je ugotovil, da starši in redniki otrok padlih borcev še niso dovolj poučeni in seznanjeni s pravicami o štipendijah in o vlaganju prošenj ter je še vedno primerov, ko zelo potrebni otroci niso dobili podpore. Nejasno pa je bilo tudi stališče posameznih odborov ZB do štipendij, ki so smatrali, da so štipendije socialna dajatev, ne pa nujno potrebno sredstvo za šolanje teh otrok. Štipendije naj bi resnično postale investicije v delovno silo, ki naj bi čimprej aktivno posegla v graditev socializma. O tem so odbori ZB premalo premišljevali.

Problem šolanja otrok padlih borcev bo pereč samo še nekaj let, za to pa mu bo treba v teh letih posvetiti toliko več pažnje in ga kar najbolje re-

„Sava“ - ni edini problem Predlog okrajnega družbenega plana okraja Kranj pred Ljudskim odborom mestne občine v Kranju

Pretekli petek je bila zelo pomembna seja Ljudskega odbora mestne občine v Kranju, na kateri so odborniki, v precej živahni razpravi, govorili o delitvi sredstev med Okrajnim ljudskim odborom in mestno občino. Spričo letošnjega gospodarskega položaja bo LOMO že itak razpolagal z minimalnimi denarnimi sredstvi. Zato se tudi ni strinjal s predvideno delitvijo sredstev in je opozoril okrajni ljudski odbor na določene nezakonskosti v predlogu okrajnega družbenega plana.

Iz virov in razdelitve dohodkov predloga okrajnega družbenega plana je razvidno, da se od skupnih dohodkov, v katere so zajeti tudi vsi dohodki mestnih občin s posebnimi pravicami, ne oziraje se na to, iz katerega naslova se stekajo, formira na območju mestne občine Kranj 67% vseh teh sredstev. Delež ljudskega odbora mestne občine Kranj na dohodkih okraja, upošteva predlagane gospodarske instrumente, pa znaša le 29%. Razlika v strukturi ostvaritve dohodkov po posameznih območjih in njihovih razdelitev kaže, da se po deželске občine, predvsem pa Okrajni ljudski odbor, finansirajo v prvi vrsti iz dohodkov, ostvarjenih na območju mestne občine Kranj in le v zelo majhnem odstotku (5%), iz dohodkov mestne občine Trzin.

Za skupne dohodke mestne občine v Kranju predvideva predlog okrajnega družbenega plana naslednje delitve: za administrativni proračun 195 milijonov 200.000, za stanovanjsko izgradnjo 56.462.000 ter za kreditiranje gospodarskih investi-

cij 51.642.000, upoštevati pa je treba pri vseh teh skladih še odbitek — obvezno 6% rezervno. Razen te navedene delitve sredstev določa predlog okrajnega družbenega plana še, da mora mestna občina iz svojega sklada za kreditiranje gospodarskih investicij, odobriti podjetju »Sava« v Kranju 40 milijonov investicijskega kredita, za že kupljene stroje v inozemstvu.

Pa poglejmo kako bi bilo s sredstvi občine, če bi prišlo do plačila tega kredita. Če odštejemo od sklada za kreditiranje gospodarskih investicij 6% obvezne rezerve v znesku 3 milijone 98.000 dinarjev, ostane torej LOMO znesek v višini 48 milijonov 544.000 dinarjev. Odštejemo nato še omenjenih 40 milijonov kredita »Savi« in bomo videli, da ostane za namenske sklade le 8.544.000 dinarjev. Za vso ostalo komunalno graditev in druge investicije v zdravstvo, prosveti in fizkulturi pa ne bi bilo na razpolago pravzaprav nobenega denarja.

Omenjena odredba okrajnega ljudskega odbora, razvidna iz okrajnega družbenega plana, da mora LOMO Kranj poravnati znesek 40 milijonov »Savi«, ni v skladu z obstoječimi pozitivno-pravnimi predpisi. V določbah zveznega, kakor tudi v predpisih republiškega družbenega plana ni predpisov, oziroma pooblastil, po katerih bi družbeni plan okraja lahko dopolnjeval že obstoječe zakonite predpise višjih družbenih planov. V nobenem primeru pa ne more določevati uporabe sredstev iz investicijskega sklada v določene namene, kar je popolnoma in edino stvar ljudskih odborov s posebnimi pravicami. Zato so vsi odborniki na petkovi seji soglasno glasovali, da se odpravijo protislovja okrajnega družbenega plana in naj se le-ta vzkladajo z zakonitimi določili zveznega in republiškega družbenega plana.

Ljudski odbor na drugi strani smatra, da je podjetju »Sava« nujno potreben ta investicijski kredit v predlagani višini, vendar je ljudskemu odboru spričo letošnjega gospodarskega področja ta kredit nemogoče poravnati zaradi izredno velikih komunalnih, zdravstvenih in prosvetnih problemov, —vš.

Pestro delo OOZB Radovljica

Četrtek, 7. aprila 1955 (po telefonu).

Danes popoldne so se zbrali na letno skupščino OOZB Radovljica delegati osnovnih organizacij iz vsega okraja. Občnemu zboru so prisostvovali tudi številni gostje.

Po uvodnih formalnostih je podal poročilo o delu OOZB Radovljica njegov predsednik Ivan Bertoncelj - Johan. Okrajni odbor ZB Radovljica je prav tako kot kranjski, posvetil v preteklem letu največjo pozornost otrokom padlih borcev. V radovljiškem okraju je trenutno 275 teh otrok, ki dobivajo denarne podpore. Otroci padlih borcev so prejeli dokaj lepe štipendije, za visoke šole 7000 dinarjev, za višje srednje šole 6000 dinarjev, za nižje srednje in vaješiške šole 5000 din. Bilo je nekaj primerov, da štipendije niso bile vzkrajene, vendar je okrajni odbor ZB te napake sproti odpravil.

Okrajni odbor ZB Radovljica je preteklo leto organiziral 2 koloniji in sicer v Piranu in

ki dobesedno kriče po rešitvi. Da pa je ljudski odbor voljan pomagati podjetju, je predložil Okrajnemu ljudskemu odboru predlog, iz katerega je razvidno, kako bi bilo možno, kljub vsem težavam, vendarle pomagati »Savi«. Predlog je tak: okrajni sklad za pospeševanje kmetijstva naj bi se od predvidenih 38 milijonov znižal na 28 milijonov. To znižanje namreč ne bi bistveno zavrla pospeševanja kmetijske proizvodnje, ker bomo imeli letos iz vseh drugih skladov in virov skupno 230 milijonov dinarjev za pospeševanje kmetijstva v okraju; iz okrajnega gozdnega sklada naj bi se prav tako izdvojilo 15 milijonov kot posojilo podjetju; stali manjkajoči znesek v višini 15 milijonov, pa naj bi se vzel iz že predvidenih sredstev za gradnjo poslopja Okrajnega ljudskega odbora Zveze komun za Gorenjsko. Ker za ta objekt v prvem polletju še prav gotovo ne bodo dokončani načrti, so torej izgledi za gradnjo tega poslopja v prvem polletju zelo blede. Prav gotovo pa bo dosti lažje omogočiti gradnjo tega objekta iz skupnih sredstev ob ustanovitvi okrajne skupnosti komun.

Tak predlog je ljudski odbor mestne občine v celoti osvojil in si je ob izglasovanju tega predloga še pridržal pravico morebitne pritožbe Ljudski skupščini LRS, če Okrajni ljudski odbor, kljub vsem dokazom ne bi upošteval predloga mestne občine.

Tak predlog je ljudski odbor mestne občine v celoti osvojil in si je ob izglasovanju tega predloga še pridržal pravico morebitne pritožbe Ljudski skupščini LRS, če Okrajni ljudski odbor, kljub vsem dokazom ne bi upošteval predloga mestne občine.

Tudi v Komendi so darovali kri

Akciji za darovanje krvi, ki se ji zadnja leta tako množično odziva naša prebivalstva, so se te dni odzvali tudi občani Komende.

Vzpodbudo zanjo sta dala učiteljica Iva Fakin in občinski tajnik Andrej Perne, ki sta samoiniciativno začela zbirati prijave za krvodajalstvo, obenem pa zbirala naročnike in naročnino za RK in s tem poživila to organizacijo, ki je v komendski občini že skoraj zamrla. Odziv prebivalstva je bil zelo dober. Prijavilo se je kar 318 občanov (sem pa moramo

Razširili bodo trgovinsko mrežo

Na zadnjem rednem zasedanju Delavskega sveta tovarne »Iskra«, ki je bilo pred nekaj dnevi, so največ razpravljali o razširitvi trgovinske mreže pri nas in v inozemstvu. Po tej razpravi lahko pričakujemo, da bo tovarna »Iskra« v najkrajšem času prodajala svoje izdelke v skupnih prodajalnah s podjetjema Elektro zveze in Telekomunikacije, v vseh večjih mestih naše domovine: v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Sarajevu, Reki in Skoplju. Prav tako pa bo povečala tudi izvoz v inozemstvo, zlasti v Turčijo (kinoprojektorje in električne števec).

Iz poročila predsednika Upr. odbora je bilo tudi razvidno, kako veliko je povpraševanje po skoraj vseh izdelkih »Iskre«. Za nekatere svoje izdelke ima zaključene pogodbe še skoraj za vse letošnje leto. Zaradi tako velikega povpraševanja pa bi radi čimprej povečali tudi proizvodnjo, za kar nujno potrebujejo nove prostore in stroje, prav tako pa tudi strokovnjake. Zato so na zasedanju sprejeli tudi sklep, da bo tovarna štipendirala še 15 študentov strojnikov in elektrotehnikov na srednjih in visokih šolah.

Iz vsebine

Pred delavskim praznikom

Churchilla bo zamenjal Eden

Se delček tega, kar bi bilo dobro povedati

MLADINA PRED 90. LETI

»Tri zgodbe« sedmi slovenski film

SPORT

Iz sodnih dvoran

Mladinska konferenca

Prva mladinska konferenca za izvolitev začasnega komiteja LMS za kamniško komunjo je bila sklicana za 20. marec. Zaradi nepredvidenih ovir ni bilo delegatov iz Tuhinjske doline. To nedeljo je bilo zborovanje dobro obiskano. Za predsednika začasnega komiteja je bil izvoljen Milan Terpin, za tajnika pa Ciril Vidmar.

Seja OLO Radovljica

Radovljica, 7. aprila.

Jutri zjutraj se bo pričelo skupno zasedanje obeh zborov Okrajnega ljudskega odbora v Radovljici, ki bo razpravljalo o družbenem planu okraja v letošnjem letu. Pričakovati je živahno razpravo.

pristeti še vse tiste, ki so se prijavi na svojih delovnih mestih izven občine). Najbolje so se odrezale vasi Moste, Suhadole in Klanec. Kaj malo razumovanja za to humano akcijo pa so pokazali vaščani Križa in Zej (kjer se je prijavil le en darovalec).

Ta teden je prišla ekipa Zavoda za transfuzijo krvi tudi v Komendo. Vsi prijavitelji so bili temeljito zdravniško pregledani. Od njih jih je darovalo kri 260.

S to akcijo so Komendčani pokazali polno razumevanja do skrbi naše družbe, da oskrbi klinike z zadostno količino krvi, ki je že tolikim državljanom rešila življenje.

Koristen ogled

Republiška Gostinska zbornica je povabila na večdnevno potovanje in razgled turističnih krajev v Sloveniji, 25 zastopnikov največjih poslovalnic »Putnika« iz vse države. Te dni se ta skupina mudi tudi na Gorenjskem. Ogled turističnih krajev je organizirala Gostinska zbornica predvsem zato, da bi spoznala izletnike iz ostalih republik, z nekaterimi manj znanimi, vendar po lepotaht nič manj privlačnimi; kraji v Sloveniji. Gostje so si ogledali številne kraje na Gorenjskem in spoznali, da ne predstavlja Gorenjsko samo Bled oziroma Bohinj.

Tak način turistične propagande, ki ga je prva uvedla omenjena zbornica, je najučinkovitejši način propagiranja naših, za turiste manj znanih, krajev v republiko.

Priprave za 1. maj v Kamniku

Občinski komitej SZDL je prevzel vodstvo priprave za praznik 1. maja in 10-letnice osvoboditve. Ustanovljen je bil posebni odbor, ki je že pričel z delom.

Zandarji, bajoneti in pendreki...

Se trije tedni nas ločijo od največjega proletarskega praznika — 1. maja, ki ga praznujejo zavedni ljudje širom po svetu. Nič koliko spominov več stare borbe za delavske pravice na ta praznik tudi pred vojno, kako so tedanji oblastniki na vsak način skušali preprečiti manifestacije delavstva ob svojem prazniku. Da bi te spomine osvežili, se je naš delavec obrnil na znanega starrega revolucionarja in borca za delavske pravice tov. Janeza Mlakarja iz Senčurja, ki mu je pripovedoval, kako je bilo v tistih časih, ko sta vladala bajonet in pendrek...

ben zverini kakor človeku. Mladil je z gorjačo in psoval delavce. Ko ni vse skupaj nič pomagalo, je zapovedal zandarjem, da preidejo v napad.

Kakor volkovi so planili zandarji nad množico, jo začeli razganjati in pretepali. Nastal je nepopisen vik in krik. Zandarji so se postavili v strelsko vrsto z nasajenimi bajoneti in komaj čakali povelja...

Zdelo se mi je, da bi brez pomišljanja krali ljudi, ne glede na to, kdo je bil kdo: mož, žena ali otrok. Le s težavo smo mi, zaupniki, krotili množico delavcev, zlasti pa mladino, da se ni s kamenjem pognala nad zandarje, ki bi v tem slučaju prav gotovo streljali. Žene in otroci so zmerjali zandarje ter jih spraševali, če jih ni sram, da zatirajo delovne ljudi. Vse skupaj pa ni prav nič zaleglo in ko je prišla nova četa zandarjev, so ponovno planili na ljudi. Množica se je razgrala moralno samo bežati. Kdorkoli ne bi uporabil hitrih nog, bi bil zaboden ali pa vsaj neusmiljeno tepen. Zandarji niso delali pravnobnih razlik, s puškinim koptom je bil tepen 10-letni otrok ali odrasel mož.

Takole je pričel s svojim pripovedovanjem:

»Bilo je 1926. leta na Jesenicah. Pripravljali smo se na praznovanje našega največjega praznika — 1. maja. Zaposlen sem bil v jeseniški železarni, razen tega pa sem bil tudi tajnik rdeče sindikalne organizacije. Jasno, da sem imel največ dela in skrbi prav jaz, kajti gotovo ni bilo vseeno, kako bo mo proslavili praznik dela... Slavje je moralo biti čim dostojnejše. Na praznovanje sem želel povabiti tudi svojo družino, ki je tedaj prebivala v Senčurju pri Kranju. Ker pa žena zaradi malih otrok ni mogla z doma, je moja mati pripeljala s seboj sina Janka, ki sem mu želel pokazati, kako delavci praznujejo svoj praznik. Deček je imel tedaj res šele štiri leta, vendar je komaj čakal, da bo prišel na Jesenice, da vidi, kaj bo.

Med bežečo množico smo bili tudi mi trije, moja mati, štiri-letni sinek Janko in jaz. Moji materi je bilo tedaj 60 let in razumljivo je, da stara žena ni mogla tako hiteti, kot mladi ljudje, zato so bili pri njej kmalu zandarji, ki ji niso priznali.

S prvim vlakom sta odšla moja mati in sin Janko domov v Senčur. Konec naslednjega tedna, v soboto, sem tudi jaz obiskal svojo družino v Senčurju, pa sem vprašal svojega otroka Janka, kaj je videl na Jesenicah. Otrok mi je z eno samo kratko besedo odvrnil: Zandarje!

Tako je bilo naše praznovanje delavskega praznika tistega leta, vendar praznovanje delavskega praznika tudi v vseh naslednjih letih v predprilski Jugoslaviji ni bilo prav nič drugačno, velikokrat pa so bila še bolj burna, tudi kri je tekla.

Tako mi je pripovedoval star komunist in revolucionar Janez Mlakar, ki danes uživa več kot zasluženi pokoj v krogu svoje družine v Senčurju.

Nad 5000 članov iz 136 društev

se bo zbralo konec maja v Kranju

Organizacija prostovoljnih gasilcev — reševalcev ima na Gorenjskem 80-letno tradicijo. Že dalj časa se je razpravljalo o skupni proslavi visokega jubileja v mejah vse Gorenjske. Letos je bila izvedena v skladu s predstojecim formiranjem občine — komun in okrajne skupnosti komun za Gorenjsko tudi reorganizacija gasilstva in ustanovitve Okrajne gasilske zveze za Gorenjsko, ki povezuje vse občinske gasilske zveze. Ustanovni zbor Okrajne gasilske zveze za Gorenjsko je sprejel sklep, da se v proslavitev 10-letnice osvoboditve in 80-letnice obstoja prostovoljnega gasilstva na Gorenjskem, organizira 28. in 29. maja v Kranju, doslej največja manifestacija gasilstva na Gorenjskem — Gorenjski gasilski festival.

Namen gorenjskega gasilskega festivala je, pokazati vsem so-

delujočim moderno in strumno izvežban nastop in nove metode v strokovno tehnični vzgoji. Nadaljnji namen je, prikazati povojno rast prostovoljnega gasilstva v novih družbeno ekonomskih pogojih, pokazati izreden napredek in številčno moč naše organizacije. V ta namen se za festival pripravljajo številne prireditve, ki bodo zlasti tehničnega in manifestativnega značaja. Festival pa je vključen v program proslav 10-letnice osvoboditve na Gorenjskem.

Izvedeni bodo tudi številni nastopi, akademije, tekmovanja, parade, vse glavne prireditve pa bodo 28. in 29. maja. Na festivalu bo sodelovalo nad pet tisoč članov iz 136 društev, kolikor jih sedaj aktivno deluje na Gorenjskem, razen tega pa pričakujejo tudi velik odziv gostov iz ostalih okrajev Slovenije, kakor tudi gostov iz ostalih gasil-

skih zvez FLRJ. K udeležbi so povabljeni tudi gasilci s Koroške.

Priprave za izvedbo festivala so že v polnem teku, društva prijavljajo svojo udeležbo in tekmovalce. Občinske gasilske zveze so izdelale svoj program za vaje. Kot priprava za festival bodo v večjih središčih manjši nastopi. Posebna skrb je posvečena nastopu pionirjev-gasilcev, žena-gasilk in sanitetnih odsekov, kar naj da posebno obeležje festivalu v zvezi z izvenarmadno vzgojo civilnega prebivalstva. Istočasno pa bo v Kranju organizirana prva razstava sodobne gasilske opreme, na kateri bodo sodelovali vsi domači proizvajalci gasilske opreme, v teku pa so tudi pogajanja za udeležbo poznanih evropskih trvdik gasilske opreme.

O pripravah in razporeditvi prireditev bomo še poročali. Vse napovedi kakor tudi do sedaj izvedene priprave kažejo, da bo to največja prireditev prostovoljnega gasilstva na Gorenjskem skozi osemdeset let obstoja.

Hvaležni so vodstvu tečaja

Pevovodski tečaj, ki ga je organizirala v tej sezoni na Jesenicah Zveza kulturno-prosv. društev radovljiškega okraja, zaključuje svoje prvo leto. Pet-

najst tečajnikov iz raznih krajev radovljiškega okraja je z zanimanjem redno prihajalo tako h klavirskim uram, kakor tudi na predavanja, kjer so dobili osnovne pojme o glasbeni teoriji ter posameznih panogah petja. S pomočjo Zveze je organiziralo vodstvo tečaja izlet v Ljubljano, kjer so si tečajniki ogledali balet R. Straussa »Nekdanje svečanosti«, balet Gotovca »Simfonično kolo« in balet Stravinskega »Lisica zvitorepka«.

Vsi tečajniki upajo, da bodo lahko obiskovali predavanja tudi prihodnjo sezono in žele, da jih bo vodstvo tečaja pred oči celnim zaključkom letošnjega tečaja povabilo še enkrat v ljubljansko opero.

Iz Kamnika

Občinski komite ZKS kamniške komune pripravlja posvetovanje vseh množičnih organizacij in ustanov o problemih dela in življenja žena ter ženskih organizacij.

Pri žrebanju loterije Počitniške zveze Slovenije se je sreča nasmešnila revni učenci prvega razreda kamniške gimnazije Ani Marinko iz partizanske vasi Ve-like Lašnje, ki je zadela 50.000 din. V tem slučaju je žreb res dobro izbral!

ODGOVOR NASIM BRALCEM

Kako je s posojili za gradnjo stanovanjskih hišic

Prejeli smo precej pism naših bralcev, ki so se obrnili na uredništvo našega lista, naj se pozanimamo, kako je z našim posojilom v letošnjem letu, za gradnjo individualnih stanovanjskih hišic. Ljudski odbor mestne občine v Kranju je

že zbral podatke vseh onih, ki žele graditi stanovanjske hišice. Ostalim našim bralcem — zainteresentom, pa sporočamo sledeče:

Družbeni plan ljudske republike Slovenije za letošnje leto je predvidel, da morajo Okrajni ljudski odbori uporabiti 25% vseh svojih investicijskih sredstev za gradnjo stanovanj. Okrajni ljudski odbor v Kranju namerava ta razpoložljiva sredstva (okoli 24 milijonov), razdeliti bodočim središčem posameznih komun, predvsem komun v Železnikih in Gorenji vasi in morda še komun Cerklje in Ziri. Interesenti s celotnega ostalega področja kranjskega okraja, pa naj se zanimajo za tovrstna posojila pri podružnicah Narodne banke v Kranju, Trzinu oziroma Škofji Loki.

Uredništvo

Železniško postajališče Kočna zaprto!

Kočna je pomembno železniško postajališče na južnem delu Jesenic. Poslopje je bilo zgrajeno predvsem za potrebe delavstva javniških valjarn in obratov na Jesenicah, saj smo tudi sami prispevali velik delež h gradnji. Danes pa delavci nimamo več vstopa v čakalnico postajališča. Prav zadnje tedne, ko je bilo razmeroma mraz, smo zadnji večerni vlak morali čakati na prostem in prezebat — razen tega pa še v temi.

Zakaj to? Nek uslužbenec postajališča je menda zbolel in na Jesenicah ne morejo dobiti nadomestila? Tako je sedaj na postajališču samo en uslužbenec od 5. do 18. ure zvečer, ves ostal čas pa je vse zaprto. V tem času vozijo mimo še trije potniški vlaki in tudi potniki morajo vstopati brez voznih listkov. Delavci se sprašujejo, koliko časa bo to še trajalo in ali je to pravičen odnos do delavcev.

Delavci

MED ČLANE PREŠERNOVE DRUŽBE BO RAZDELJENIH VEČ STO DOBITKOV MILIJONSKO VREDNOSTI. ZATO POHITITE Z VPISOM!

S. B.

Na področju bodoče komune Gorenja vas je 7 prostovoljnih gasilskih društev. Novoustanovljeno gasilsko društvo v Lučinah kaže že sedaj dobre strani. Člani društva so zbrali sredstva, s katerimi so kupili novo brigadno. — Sedaj nameravajo zgraditi tudi nov gasilski dom.

Ravno tako je bilo nedavno ustanovljeno prostovoljno gasilsko društvo v Sovodnju. Člani društva zbirajo prispevke za nakup nove motorne in drugega gasilskega orodja. Kmalu po ustanovitvi društva so poslali v Medvode na tečaj za gasilske častnike in strojnike dva mladince, katerega sta napravila s prav dobrim uspehom. Tudi druga gasilska društva imajo za seboj že mnogo uspehov in so vsa zelo aktivna. Tako je prostovoljno gasilsko društvo Trebija imelo v preteklem letu največ vaj in tudi največ prireditev. To društvo je eno najbolj aktivnih, saj ima izvežbanih že več desetlet, med drugimi tudi žensko in pionirsko desetero. Člani društva so napravili lepo število prostovoljnih delovnih ur pri gradnji zadržnega doma na Trebiji, kateri bo že v letošnjem letu izročen svojem namenu.

RAZSTAVILI BODO SVOJE PROIZVODE

Tudi v Bohinju je mladinska organizacija pričela s svojim delom. Na žagi »Tomaž Godec« je komunski mladinski komite ponovno vzpostavil mladinsko organizacijo ter se njeno delo v podjetju že občuti. Na prvih sestankih so mladinci razpravljali o novem plačnem sistemu in tarifnem pravilniku. Prav tako pa so posvetili več pozornosti delavskemu upravljanju. V delavskem svetu tega podjetja je bilo tudi doslej več mladincev, ki pa niso aktivno posegali v delo sveta in niso kazali tudi nobenega zanimanja za sodelovanje v tem organu družbenega upravljanja. Mladinska organizacija v podjetju jih je zaradi tega klicala na odgovor, kjer so mladi člani delavskega sveta obljubili, da bodo odslej v delavskem svetu bolj aktivni. Mladinska organizacija je dalje razpravljala tudi o nekaterih nepravilnostih pri mladini v podjetju. Skušali bodo napake čimprej odpraviti.

Mladina žage »Tomaž Godec« se že pripravlja na praznovanje delavske mladine v Kranju. Ker je veliko število mladincev in mladink iz podjetja vključenih v Svobodo in »Partizana«, bodo v okviru teh društev v počastitev mladinskega praznika pripravili kulturni in športni program za domač kraj, sodelovali pa bodo tudi na razstavi v Kranju, kjer bodo razstavili proizvode, ki so jih sami izdelali.

POSVET

MLADI KOVINARJEV
Jeseniški komunski komite mladine je že razgibal jeseniško mladino, ki je v zadnjem času svojo dejavnost vidno pozivila. Na veliko in množično mladinsko slavje v počastitev 10-letnice osvoboditve se jeseniška delavska mladina pridno pripravlja. V okviru priprav se je odločila za ponovno vzpostavitev mladinske organizacije v Železarni, ki je bila pred dvema leti prenešana na teren. To pa ni rodilo zaželenih uspehov, ker je vrsta problemov, kot n.

Občni zbor gasilske zveze komune Jesenice

V nedeljo 27. marca je bil na Jesenicah ustanovni občni zbor gasilske zveze za komuno Jesenice. 16 gasilskih društev v območja bodoče jeseniške komune je zastopalo lepo število delegatov. Zbor je sprejel z odobravanjem ustanovitve zveze, razpravljal je o bodočih organizacijskih oblikah bodočih društev in zveze ter sprejel sklep o organiziranju velikega gasilskega festivala v počastitev 10-letnice osvoboditve. V nov upravni odbor zveze sta bila med drugim izvoljena tudi Vinko Arko iz Železarne Jesenice za predsednika in Maks Dolinar, predsednik LOMO Jesenice, za poveljnika.

TEDEN DNI PO SVETU

LAKOTA ZARADI POPLAV

V južno azijski deželi Nepalu, ki šteje med redke države tega predela, ki same krijejo svoje potrebe po življenjskih potrebščinah, je izbruhnila lakota. Lakota je nastala kot posledica lanskoletnih poplav, ki so prehrambeni položaj te dežele spravile v zelo resen položaj. Najhuje so bili zadeti vzhodni predeli, kjer je 2.000 kmetov zapustilo svoje domove in se preselilo v glavno mesto Katmandu.

OBSDOBA GESTAPOVCEV

V Lyonu je sodišče obsodilo 7 Nemcev za zločine, ki so jih napravili med drugo svetovno vojno, kot pripadniki Gestapa v Marseilleu. Obtoženi so bili trpinčenja ljudi, ubijanja talcev, ropanja itd., za kar so prejeli zaporne kazni od 8 let do do smrtne ječe.

STAVKA NA FINSKEM

Na Finskem je pričelo stavkatv več kot 4.000 poštnih uslužbencev zaradi prenikajih plač. Razen njih pa tudi občinski uslužbenci groze, da bodo v kratkem iz istih razlogov začeli stavkati.

ATENTATI NA CIPRU

V stanovanje britanskih častnikov v Nikosiji so neznanici vrgli dve bombi, ki sta ranihi neko žensko. Politijsko skrivno skladišče orožja, daški nacionalisti grozijo, bodo z nasiljem nadaljevali, dokler otok ne bo priključen k Grčiji ter da so dosednji atentati šele začetek.

Sprememba na Downing Streetu

Churchilla bo zamenjal njegov zet Eden

Ta teden se je končno vendarle zgodilo to, kar so nekateri politični »preroki« v Angliji napovedovali že dalj časa. Dosedanji britanski premier Winston Churchill je odstopil. Zapustil je hišo na Downing Streetu št. 10 — rezidenco predsednika britanske vlade — da bi napravil prostor svojemu zetu, dosedanjemu zunanjemu ministru Anthonyju Ednu.

Sir Anthony Eden, novi predsednik brit. vlade

Z odstopom W. Churchilla se zaključuje, kot ugotavljajo britanski časopisi, poglavje sodobne britanske zgodovine. Ime W. Churchilla in njegovo politično delovanje, ki je trajalo celih pol stoletja, je močno povezano z razvojem Britanije v tem stoletju. Že samo dejstvo, da je Churchill vodil Britanijo v najtežjih dneh druge svetovne

vojne je povzročilo, da marsikdo veže vsa velika dejanja, vsa junastva in vse uspehe tega obdobja na njegovo ime. Z opisovanjem dogodkov iz tega obdobja britanske zgodovine v svojih memoarjih, si je Churchill pridobil Nobelovo nagrado za književnost.

Zato ni čudno, da je bilo nekateremu Angležu hudo gledati v terek popoldne »premierov poslovilni sprehod« v Buckinghamsko palačo, kamor je odhajal, da poda kraljici ostavko na položaj ministrskega predsednika.

Tisti, ki na odhod britanskega premiera niso gledali zgolj kot na senzacijo, so se začeli takoj spraševati, kaj je privedlo »starega mačka« do tega, da je podal ostavko. Vsi, ki komentirajo njegov odstop, menijo, da se je Churchill umaknil zato, da bo imel njegov naslednik Eden bolj proste roke v pogledu sprovajanja notranje politične koncepcije konservativne stranke.

Zaradi trenj v laburistični stranki vidijo namreč prvaki konservativne stranke prav v tem trenutku najugodnejšo priložnost, da razpišejo ponovne volitve v parlament. Odstop Churchilla bi bil dober povod za nove volitve. Zadnja poročila to tezo močno opravičujejo, kajti zvedelo se je, da se je Eden ob prihliki svojega obiska pri britanski kraljici — ko mu je le-ta ponudila mesto ministrskega predsednika, kar je sprejel — razgovarjal tudi o razpisu novih volitev, ki naj bi bile predvidoma že 26. maja. Kratak rok jasno kaže, da si konservativci obetajo od čim-

prejšnjih volitev dalekosežne — za njih koristne — posledice in da se drže pravila, naj kujajo železo takrat, ko je še vroče.

Izredno zanimivi pa so tudi komentarji ameriškega tiska o odstopu W. Churchilla. Ti komentari namreč načenjajo novo stran Churchillovega odstopa. Politični krogi v ZDA opozarjajo, da sta bila Churchill in Eden samo navidezno enotna v svojih zunanje-političnih koncepcijah, medtem ko obstojajo med obema državnikoma dejansko precej velike razlike pri ocenjevanju perečih zunanje političnih problemov. Torej zna zadnja sprememba v britanski vladi vplivati tudi na zunanjo politiko Velike Britanije. Sicer verjetno ne bistveno, toda vendar. Kot je razvidno iz ameriških komentarjev, gre tu predvsem za različna gledišča glede odnosov Velike Britanije in ZDA.

Nekaj pa je resnice tudi na tem, da Churchill odhaja zato, ker ga k temu silijo leta. Z 80 leti in po 50 letih intenzivnega političnega dela si je res zaslužil počitek. Sliši se, da bo še ta mesec odšel na daljši oddih na Sicilijo.

Seveda pa se kljub temu ne misli odreči svoji poslanski »karieri«. Še vedno misli ostati v Spodnjem domu, v tisti politični areni, kjer je začel svojo kariero. Po 50 letih misli stesti nazaj v iste klopi, kjer je v prvih letih našega stoletja začel. Kljub letom in kljub odstopu pa bo še vedno ostal — naj uporabimo Edenove besede — »dominantna osebnost v Spodnjem domu«.

S. B.

Zaključek razstave HTZ v Kranju in pričetek na Jesenicah

Pretekli tork je bila v Kranju zaključena razstava higien-ske tehnične zaštite, ki jo je priredil skupaj z Zavodom za socialno zavarovanje v Kranju, republiški Zavod za proučevanje varnosti pri delu.

Razstavo, ki je bila dobro organizirana, si je ogledalo več kot 13.000 ljudi. Razstavo so obiskali tudi številni delovni kolektivi in šolska mladina.

Razstavljene predmete so prikazovali številne možnosti zaščite pri delu. Obiskovalci so se lahko seznanili z mnogimi načini zaščite pri delu na posameznih delovnih mestih.

Razstava je nedvomno uspela. Razstava HTZ se bo sedaj preselila na Jesenice in bo odprta od 9. do vključno 14. aprila in sicer v dvorani »Svoboda« in v dvorani lutkovnega gledališča pri »Jelenu«. Razen poučne in zanimivega splošnega razstavnega gradiva bo razstava zajela tudi lokalno problematiko zaščite dela. Oba prireditelja — Zavod za proučevanje varnosti pri delu LRS in komisija za HTZ pri Zavodu za socialno zavarovanje na Jesenicah — sta k razstavi pripravila številne strokovne in poučne filme, ki jih bodo predvajali v dvorani kina »Radio« na Jesenicah dnevno od 8. do 15.30 ure (neprekinjeno). Ti domači in tuji filmi bodo prikazovali problematiko varnosti pri delu in preprečevanja nesreč na posameznih delovnih mestih.

Nova šola v Kamniku

Občinski odbor v Kamniku je svojčas sprejel sklep, da se zgradi novo poslopje za osnovno šolo, ki je zdaj stisnjena v starem posloppu na Glavnem trgu. Zaradi pomanjkanja prostora je bil nekaj časa pouk v treh izmenah, potem pa so adaptirali dve učilnici v posloppu DID. Vendar je vprašanje zgradbe novega šolskega posloppa neodložljivo. Občinski odbor je že zagotovil kredit za izdelavo načrtov. Ko je svet za prosveto in kulturo te dni razpravljal o tem, je ugotovil, da je dosedanje šolsko poslopje, v katerem je zdaj gimnazija, zidano za osnovno šolo, gimnazija pa potrebuje razen učilnic tudi kabinete in laboratorije. Sprejet je sklep, da se zgradi novo gimnazijsko poslopje, vendar naj bo projekt tako praktičen, da bo tudi v primeru večjih sprememb lahko poslopje služilo svojemu namenu. Kot gradbeni prostor prihaja v poštev samo travnik v smeri proti gradu, nasproti sedanjemu šolskemu posloppu.

Kaj bo prineslo leto 1955?

TRGOVINA

Z ozirom na povečanje kupne moči prebivalstva v letošnjem letu in zaradi znatno povečane proizvodnje blaga za široko potrošnjo, predvideva predlog družbenega plana okraja Kranj povečanje blagovnega prometa v trgovini za nadaljnjih 15%, medtem ko predvideva istovrstni osmutek za okraj Radovljico 10% povečanje blagovnega prometa.

V organizaciji trgovskega omrežja bo treba še napraviti določene popravke, z ozirom na predvideno novo uredbo o trgovini, hkrati pa bo treba posvetiti kar največjo skrb okrepitvi družbenega upravljanja, v prvi vrsti v samostojnih trgovinah, kjer je bilo doslej največ pomanjkljivosti in ponekod tudi grobih kršenj delavskega samoupravljanja.

Letošnje leto bo pomenilo za trgovino napredek tudi v tem, ker bodo z lastnimi investicijskimi sredstvi lahko v večji meri popravljali in preurejali ter vzklajevali svoje trgovine s sodobnim in kulturnim načinom postrežbe potrošnikov.

GOSTINSTVO

Reorganizacija gostinstva, ki je bila izvedena v lanskem letu, bo pomenila tudi osnovo za razvoj gostinstva v letošnjem letu. Predlog družbenega plana okraja Radovljica predvideva 6% povečanje prometa v gostinstvu okraja.

K izboljšanju pogojev za razvoj gostinstva bo pripomogla v precejšnji meri oprostitve plačevanja zveznega davka na dobiček, kar bo omogočalo podjetjem doseči večja lastna sredstva.

Če bomo hoteli povečati promet v našem gostinstvu, bo treba v prvi vrsti povečati in vsebinsko izboljšati propagando za vse naše turistične kraje, v prvi vrsti za one, ki so manj znani.

Ena izmed osnovnih nalog gostinstva pa bo v največji meri znižati gostinske storitve ter na ta način približati turistične kraje najširšemu krogu delovnih ljudi.

Zelo pereč problem našega gostinstva pa je ta, da posluje večina gostinskih podjetij in gostišč še vedno v zasebnih stavbah ter z zasebnimi inventarji. Za to bo treba vsa sredstva, ki bodo letos na razpolago gostinskim podjetjem, uporabiti razen za olepšanje lokalov tudi za odkup tujih in za nabavo potrebnih novih osnovnih sredstev.

OBRT

Predlog letošnjega družbenega plana okraja Radovljica predvideva 5% povečanje vrednosti obrtnih storitev.

Skladnost v razvoju naše industrijske proizvodnje s potrebami potrošnikov, terja povečanje zmogljivosti obrtnih obratov. V prvi vrsti pa bo treba v letošnjem letu pomnoževati kapacitete socialističnega sektorja obrti in razen tega tudi pomagati zasebnim obrtnikom.

Gospodarsko - gospodinjski tečaj v Podbrezjah

obravnavala negospodarske probleme, precej številnejša.

Tečajnice so se predstavile javnosti že na Mednarodni praznik žena, v kulturnem domu. Občinstvu, ki je do zadnjega kota napolnilo dvorano, so pripravile pester kulturni spored in pogostitev z najrazličnejšimi kuharskimi izdelki.

Letošnji gospodarsko - gospodinjski tečaj v Podbrezjah je vsakakor viden prispevek k vzgoji prebivalstva tega kraja, saj takega ali podobnega tečaja še ni bilo tod od leta 1938.

Gospodarsko - gospodinjski tečaj

Prejšnji teden je bil v Podbrezjah zaključen dvomesečni tečaj, ki je bil organiziran na pobudo domače kmetijske družine. 30 deklet se je kar nerado poslovilo od kuhinje in šolskih klopi. Razen najpotrebnejšega znanja iz gospodinjstva, biologije, zdravstva in drugih

zelo resno, dokazuje tudi udeležba, ki je bila 100%.

Pritegniti vaško žensko mladino k izobraževanju v okviru različnih tečajev, ni problem. Večja težava je z vzgojo moške pošolske mladine in ostalega prebivalstva, ker je za to težko najti primerno vablivo

splošno izobraževalnih predmetov so dekleta spoznala, kako velikega pomena je za kmetijstvo znanost. Zelo so se navdušile za učenje. Tečaj bi rade še podaljšale, toda sneg je skopnel in delo jih kliče spet na polje. Vodstvo tečaja se je potrudilo, da je bila snov posredovana čim nazorneje ter se je pri pouku često posluževalo modernih učil. Da so dekleta vzela tečaj

obliko. Ker so bila na programu tudi različna kmetijska predavanja širšega značaja, je vodstvo tečaja nanje vabilo tudi ostale vaščane. Tako je imel tečaj ob ponedeljskih značaj ljudske univerze. Z izrednim zanimanjem so ljudje sledili predavanjem kmetijskih strokovnjakov Okrajne zadrudne zveze iz Kranja. Udeležba je bila v primerjavi s prejšnjimi leti, ko so predavanja največ

Kdaj bo ustanovljena komunalna banka v Trzinu?

Osnovna naloga komunalne banke ali hranilnice je predvsem, da zbira finančna sredstva in jih daje na razpolago občini, podjetjem socialističnega sektorja in seveda tudi zasebnikom. Taka banka ima torej dolžnost mobilizirati denarna sredstva iz lokalnih virov, vplivati na prebivalstvo, da svoje prihranke vplaga v lokalni denarni zavod, pritegniti v svoje poslovanje vsa sredstva družbenih organizacij, lokalnih skladov in vse morebitne občinske denarne presežke. Na ta način zbrana sredstva dajejo trdno finančno osnovo za razvoj lokalnega gospodarstva.

Komunalna banka ali hranilnica daje tudi potrošniške kredite, posojila zasebnim obrtnikom za investicije; daje kredite tudi kmetovalcem za napredek njihovega gospodarstva.

Kadar se pri nas govori o kreditnem sistemu, se redno misli samo na kreditiranje socialističnega gospodarstva, pri tem pa se dostikrat pozablja na kmetovalce in obrtnike. Uredba o potrošniških kreditih namreč ni zajela vseh potreb naših potrošnikov. Zato ima ravno komunalna banka možnost zadostiti vse take nepredvidene potrebe. Zanimivi so načini zbiranja sredstev komunalnih bank, oziroma hranilnic. Ti so: vezano varčevanje, varčevanje združeno z zavarovanjem, premijsko varčevanje, tekoči računi delavcev in uslužbencev, šolsko varčevanje, »šparovček« itd.

Ze samo dejstvo, da Narodna banka podpira ustanavljanje komunalnih denarnih zavodov je dokaz, da je pravilno razumela pomen lokalnih bank. Narodna banka je v mnogih primerih izročila komunalnim denarnim zavodom kreditiranje manjših gospodarskih organizacij, obrtnih, gostinskih, trgovinskih in komunalnih podjetij.

Toda žal je zaenkrat v Trzinu ustanovitev komunalne banke še daleč, četudi bi bila njena ustanovitev zelo zaželena. Komunalna banka bi namreč omogočila ustanavljanje novih podjetij v kraju, medtem ko zaenkrat občine nimajo zadostnih ali pa nikakršnih sredstev za te namene.

Zakaj ni izgledov za ustanovitev take banke v Trzinu? Predvsem zato, ker z ozirom na obstoječe predpise mora le Narodna banka voditi posle podjetij, ki se bavijo z izvozom. V Trzinu pa izvažajo skoraj vsa industrijska podjetja. Poslovanje z manjšimi gospodarskimi organizacijami pa bi trenutno ne dalo komunalni banki toliko dohodkov, da bi bila lahko rentabilna.

Toda ljudski odbor ne bo opustil misli na ustanovitev mestnega denarnega zavoda, ker pač ni možno ustanavljati novih gospodarskih podjetij, če zanje ni denarnih sredstev.

Gospodarske novice iz vse domovine

PORAST INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE

Po podatkih Zveznega zavoda za statistiko in evidenco, je naša industrijska proizvodnja narasla v februarju v primerjavi z januarjem povprečno za 3%. Najbolj je narasla proizvodnja v kovinski industriji in sicer za 25%, v elektro industriji za 16%, v lesni industriji za 15%, v proizvodnji tekstilij in gume za 5% ter v proizvodnji električne energije za približno 5%. V ostalih industrijskih panogah ni bilo bistvenih sprememb.

GRADITEV ŽELEZNIŠKE PROGE KNIN—ZADAR

V zveznem družbenem planu za letošnje leto je določenih za gradnjo železniške proge Knin—Zadar, 430 milijonov dinarjev. Ta denar bodo letos porabili v prvi vrsti za gradbena dela. Gradnja proge bo trajala najmanj 2 leti.

NA RAZSTAVI KERAMIKE V CANNESU

Na mednarodni razstavi keramike, ki bo letos konec junija v Cannesu, bodo sodelovali tudi jugoslovanski umetniki z okoli 40 deli. Ob tej priložnosti bo tudi mednarodni kongres keramikov.

PRED USTANOVITVIJO ZVEZE PROMETNIH ZBORNIC

V prvi polovici tega meseca bo v Beogradu ustanovna skupščina Zveze prometnih zbornic Jugoslavije. Do sedaj so ustanovili republiške prometne zbornice že v Sloveniji, Hrvaški, Črni Gori, Bosni in Hercegovini, v najkrajšem času pa bo ustanovljena tudi republiška zbornica v Srbiji.

Še delček tega, kar bi bilo dobro povedati...

Namesto vesela, žalostna a resnična

Klopčič se je dolga leta zamotaval in nikogar ni bilo, ki bi ga znal razvezati. Se danes ni razvozan in čakamo, kdaj se bo našel nekdo, ki ga bo presekal, ker drugače res ne sme in ne more iti dalje. Delovni ljudje so tega naveličani in v njih raste odpor proti temu...

Ze v zadnji številki našega lista smo napisali, da predsednik cerkljanske občine strahuje, pretepa in zmerja ljudi, kot bi bili vsi od kraja njegovi hlapci in dekle, on pa, izvoljen župan — njihov valpet.

Njegovo predsedovanje bo v tem letu dopolnilo deset let. Ze pred vojno je bil Franc Martinjak znan pretepač, po vojni pa je bil izvoljen za predsednika občinskega ljudskega odbora. Pravi te dni je potekla njegova druga pogojna obsodba in ljudje to že čutijo. Zopet je podivjal. O pretepih smo napisali že v zadnji številki, danes pa naj jih še malo ilustriramo...

29. januarja t. l. je naš list objavil reportažo »Delček tega, kar bi bilo dobro povedati«, s podnaslovom »Vesela in žalostna iz cerkljanskega kota«. Tedaj ni nihče mislil, da bo ta prispevek v našem listu po vsej verjetnosti doživel svoj epilog na sodišču. Takole se je zgodilo:

ki. Pri davkih in še kje drugje to zelo prav pride.

Zaradi svojih pretefov in izgrefov je bil mož že dvakrat pred sodiščem in tudi kaznovan, vendar se je njegova kazen obakrat po nekem neverjetnem naključju spremenila v pogojno kazen. Martinjak se je spozabil tako daleč, da je, še predno je potekla prva pogojna obsodba, zagrešil še drug delikt in ponovno je bil pogojno obsojen. Prav te dni je potekla njegova druga pogojna obsodba in ljudje to že čutijo. Zopet je podivjal. O pretepih smo napisali že v zadnji številki, danes pa naj jih še malo ilustriramo...

Pisec reportaže, profesor slovenščine na cerkljanski gimnaziji, je nekaj tednov po objavi reportaže sedel v vaški krčmi, za njim pa se je pijan primajal sam župan in nekaj njegovih prijateljev. Martinjak ne bi bil Martinjak, če ne bi pričel izgovarjati profesorja: »Ha, baraba,

bandit, ti si nas »namalal« v časopisih! Ali bi jih rad enkrat pošteno izkupil?»

Profesor mu je odvrnil, če ga roka srbi naj udari, če misli, da bo potem bolje. Komaj je utegnil povedati svoje do konca, ga je zadel udarec, ki ga je omamil in podrl na tla. To je bilo veselje in smejanje. Pa smo ga prekletega škrical! Prehrljali so mu kosti, da je komaj odšel domov. Seveda je bil prvi pri delitvi batin predsednik ljudskega odbora Franc Martinjak. Najbrže je mislil, da si on lahko več privoščil, ker je pač župan in »predstavnik« ljudstva. To pa je samo delček njegovega samopaštva. Ljudje veliko njegovih pretefov ne upajo prijaviti, ker se ga — boje!

Kot župan pa si je dovolil še marsikaj drugega. Takoj bomo slišali kaj. Na postaji Ljudske milice je hotel videti vsako prijavo in ovadbo, češ da mora »poznati situacijo«. Seveda so ga najbolj zanimale prijave proti premožnim kmetom, ki jih je hotel zadržati. Zakaaj, že vemo. Prav tako je skušal intervenirati tudi na sodišču, vendar ga je sodnik vrgel skozi vrata in od tedaj tamkaj ni več poskušal uveljaviti svoje volje.

Pretekli mesec je v gostilni Sajovic napadel organa LM, ker pa sta bila dva, ju je samo zmerjal z barabami, banditi, lenuhi itd. ter grozil, da je že marsikoga pretepel in bi tudi njima ne škodovalo.

Naštevanje Martinjakovih »junaštev« bi bilo preveč dolgo če bi hoteli o vsem pisati. Tudi nimamo tega namena, ker je škoda prostora, vendar naj povemo še nekaj svojih misli.

Martinjakovo početje traja, kot smo videli že dalj časa in le čudno se nam zdi, da so ljudje to prenašali toliko časa. Se posebno čudno pa je, da Socialistična zveza in Zveza komunistov nista znali napraviti tej sramoti v vsaki konec. Razumemo, da nekateri, zlasti oblasti nenaklonjeni ljudje tega niso marali »obešati na veliki zvone«, ker jim je Martinjakovo ponašanje samo voda na njih mlino, ne razumemo pa tistih zavednih ljudi v Cerkljah, ki so Martinjakovo ponašanje videli in zanj vedeli, pa so molčali. To je resnično nerazumljivo in nam lahko marsikaj pove. Ali je bil morda vpliv kronično pijanega župana Martinjaka tudi v SZDL tako močen, da si niso člani upali ničesar pokreniti. Pa še vno vprašanje prebivalcem v Cerkljah: Verjetno vedo, da bodo v kratkem imeli svojo komunio in da ta pomeni velik korak naprej pri družbenem upravljanju in da bodo tako ležali, kakor si bodo postlali. Ali bodo Cerkljani sposobni, da si bodo sami krojili življenje v komunio, če niti s sedanjim županom, ki je s svojim obnašanjem ne samo poniževal človeško dostojanstvo svojih ljudi, temveč je s svojim ravnanjem škodil in prvi vrsti tudi ljudski oblasti in njenemu ugledu, ne znajo napraviti zaplik?

NA ROB

POUČEN PRIMER

Na zadnji seji Ljudskega odbora mestne občine Kranj so odborniki ljudskega odbora razpravljali in sklepali tudi o prenehanju poslovanja grosističnega trgovskega podjetja »Preskrba« Kranj. To sklepanje je bilo podobno zvonjenju po toči, prišlo je namreč v tistem času, ko je narodna banka že blokirala tekoči račun podjetja in ko so že vsa dejstva govorila in samo potrdila obstoječe stanje.

Ob lanskoletni reorganizaciji trgovske mreže se je »Preskrba«, ki je do reorganizacije poslovala kot detajlistično, presonovala v grosistično podjetje. Vse poslovalnice podjetja so se osamosvojile, uprava pa bi se morala prilagoditi novemu — grosističnemu načinu poslovanja.

Če se je hotelo podjetje iz detajlističnega, reorganizirati v grosistično, je moralo znižati cene svojim zalogam blaga na grosistično raven, ker v nasprotnem primeru ne bi moglo biti konkurenčno. Takrat menda nihče ni dvomil, da ne bi podjetje z začetno izgubo v znesku 1.405.000 dinarjev, ki je nastala zaradi znižanja cen, tudi kmalu nadoknadilo. Toda... ni šlo vse kot po olju, kakor pravimo.

Ker je poslovalo novoosnovano podjetje z manjšimi obratnimi sredstvi, je lahko naročalo le manjše količine blaga kot ostali večji in na tržišču že bolj vpeljani grosisti. Zaradi manjših naročil, so dobivali od proizvajalca tudi manjši rabat (2—3% namesto 4—5%). To je bila ena izmed okoliščin, ki je izpodkopavala konkurenčnost podjetja. Če temu prištejemo še morda pomanjkljivo tehnično in deloma organizacijsko poslovanje, so bili to kar tehtni vzroki, da podjetje ni in ni moglo priti na zeleno vejo.

Ni rečeno in tudi nikjer ni zapisano, da v pogojih socialističnega gospodarstva ne more neko podjetje v konkurz, če ga na to prisilijo predvsem ekonomski pogoji. Vprašanje pa je, ali se likvidacija podjetja dala preprečiti, oziroma ali se ni dalo že takoj v začetku poslovanja razmisljati o sanaciji položaja v podjetju.

Čeprav bo morda ob prenehanju poslovanja podjetja »Preskrba« nekateri so tega mnenja — vsaj deloma trpela preskrba prebivalstva na Gorenjskem (»morda« zato, ker bo konkurenca ostala kljub temu tako močna kot doslej, zaradi številnih konkurenčnih podjetij iz Ljubljane), bo pa vendarle po učenju gospodarski primer za prihodnost. Ta primer bo opozoril ostala podjetja, da so minili ti isti časi, ko so ljudski odbori pokrivali izgubo podjetij, ne oziraje se na to, s čim in kako je bila ta pogojena.

Prav pa je, da se je začel ljudski odbor zanimati in predvsem razpravljati o delu in poslovanju naših podjetij. In prvo tehtnejšo razpravo beležimo ravno ob primeru »Preskrbe« in njene likvidacije.

I. AUSEC

Razpis

V nedeljo 17. aprila ob 15. uri bo v dvorani TVD »Partizana« v Radovljici II. Nastop neznanih talentov radovljiškega okraja. Nastopali bodo pevci, godbeniki, recitatorji, plešalci in drugi iz raznih krajev okraja Radovljica. Nastopajočim bodo povrnjeni potni stroški. 10 najboljših pa bo prejelo denarne nagrade. Ocenjevalo bo občinstvo. Prijave je poslati na »Neznani talenti« — v roke P. Ulaga Jesenice.

Zveza kulturno prosvetnih društev

Od petka do petka

Zasedanje Ljudske skupščine LKS

Med najvažnejše notranjepolitične dogodke tega tedna moramo nedvomno šteti zasedanje Ljudske skupščine LRS. Na zasedanju je prišla do izraza enotna zahteva ljudskih množic po ustanovitvi komun. O delu komisije za proučevanje ustanavljanja komun je poročal sekretar Glavnega odbora SZDL in poslanec tov. Stane Kavčič, ki je med drugim dejal tudi naslednje: »Formiranje komun je v prvi vrsti družbeno - politično dogajanje, čeprav je ob tej priliki treba reševati in rešiti mnoga ekonomska, pravna, organizacijska, kadrovska in materialna vprašanja. Komisije na okrajih in občinah so opravile ogromno delo, ki nikdar ne bi bilo tako uspešno, če ne bi uživali simpatij in podpore najširših množic. Ljudje so razumeli in začutili socialistično in demokratično vsebino komun.

Skupščina je tudi razpravljala o izpremembah in dopolnitvah zakona o skladih za urejanje voda. Skladi sicer ne bodo ukinjeni, le namesto obveznih prispevkov gospodarskih organizacij se bo v skladih stekal del okrajnih, občinskih in republiških sredstev. V nadaljevanju je skupščina tudi sprejela zakon, s katerim so lekarne postale samostojni zavodi.

Zasedanje Zvezne industrijske zbornice, ki je bilo v Beogradu je obiskal tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanovič, ki je na skupščini govoril o ukrepih za stabilizacijo našega gospodarstva.

Ukrepi za utrditev gospodarstva

Stalno večanje industrijske proizvodnje pomeni tudi večanje kupne moči prebivalstva. Potrošnja na prebivalca je iz leta v leto večja, vendar smo lahko opazili tudi neke določene anomalije in nevsklajenost. Večanje potrošne moči vaškega prebivalstva je bilo znatno hitreje kakor pri mestnem prebivalstvu. Nekateri teh pojavov so v razdobju tako burnega in konjunkturnega razvoja gospodarstva povsem normalni, so zakoniti pojavi, ki se bo še stalno pojavljali tudi v bodoče. Organiziranja bodo zasledovali take pojave v gospodarskem razvoju in jih, v kolikor bo le mogoče, odstranjevali. Investicijska sredstva bodo usmerjali v tiste gospodarske veje, ki bodo ublažile taka in podobna nesorazmerja.

Vsake tri mesece poročilo

Zvezni izvršni svet je razpravljal in sprejel odlok, ki bo določal, kdaj se bodo dnevnic, terenske doklade itd. štete v materialne stroške. Najvišja dnevnička, ki bo priznana kot materialni strošek je 1000 dinarjev za potovanje v tuzemstvu. Prav tako pa je Zvezni izvršni svet razpravljal o višini dnevnic za potovanje v inozemstvo. Odlok predvideva in določa pogoje, v katerih se te dnevnic štejejo v materialne stroške. Predvsem bo potrebno, da bodo upravni odbori gospodarskih organizacij sprejeli utemeljen sklep o potovanju. Razlog za potovanje je lahko samo, če posla ni mogoče urediti preko stalnih predstavnikov v inozemstvu.

Važno določilo odloka je tudi dejstvo, da bodo morali direktorji podjetij delavskemu svetu vsake tri mesece poročati o opravljenih potovanjih v inozemstvo, kam in zakaj, in kako so bile izpolnjene naloge. Prav tako pa bodo morali dati račun tudi o potrošenem denarju v tujini. Če bi finančna inšpekcija ugotovila, da so bili stroški potovanja dejansko previsoki, bo posamezne primere obravnavala arbitraža Zvezne zunanjetrgovinske zbornice.

DRUŽINSKI POMENKI

Sladkor nam vrača zdravje

Sladkor je važna sestavina ljudske prehrane. Je pa tudi razmeroma drago živilo, zato ga mnoge gospodinjice le skopo odmerjajo najrazličnejšim jedilom, ki jih pripravljajo. Vendar taka štednja ni na mestu. Sladkor namreč odlično učinkuje na zdravstveno stanje slabotnih otrok, starcev in zaradi boleznih onemoglih ljudi. Ima dobro lastnost, da ga telo popolnoma absorbira in ga skoraj nič ne gre v zgubo.

Za šoloobvezne otroke, ki so sicer zdravi, a slabotni, je sladkor še posebno važen, zato naj ga uživajo v večjih količinah. Na to jih ne bo težko privaditi, saj je splošno znano, da otroci ljubijo sladke stvari zlasti bonbone, čokolade ipd. To dejstvo nam tudi potrjuje, da njihov organizem zmoro sprejeti in prebaviti večje količine kot jim jih običajno nudimo.

Ce v prehrani slabotnega otroka povečamo množino sladkorja, bomo že v kratkem času z veseljem opazili, da postaja iz dneva v dan krepkejši. Isto velja tudi za stare, onemogle in oslabele ljudi. Redko uživanje sladkorja jim prav kmalu da novih moči. Sladkor je nadalje tudi važen pripomoček pri sestavljanju jedilnega lista za bolnike, izjema so seveda tisti s sladkorno boleznijo. Nikomur pa ga ne smemo vsiljevati. Otrokom povečamo njegovo količino zjutraj v kavi, za dopoldansko malico pa jim ponudimo

Kako je živela delavska mladina pred 90. leti

(Prispevek k zgodovini delavskega gibanja v Sloveniji)

Mislím, da bo v času, ko se gorenjska mladina pripravljala skupaj z vso delavsko mladino Slovenije na proslavo desetletnice svojega življenja in delovanja v svobodi, marsikoga zanimalo, kako je živela delavska mladina na Gorenjskem v času, ko še ni bilo pri nas organiziranega delavskega gibanja. Pred propadom gorenjskih fužin in ustanovitvijo prvega izrazito

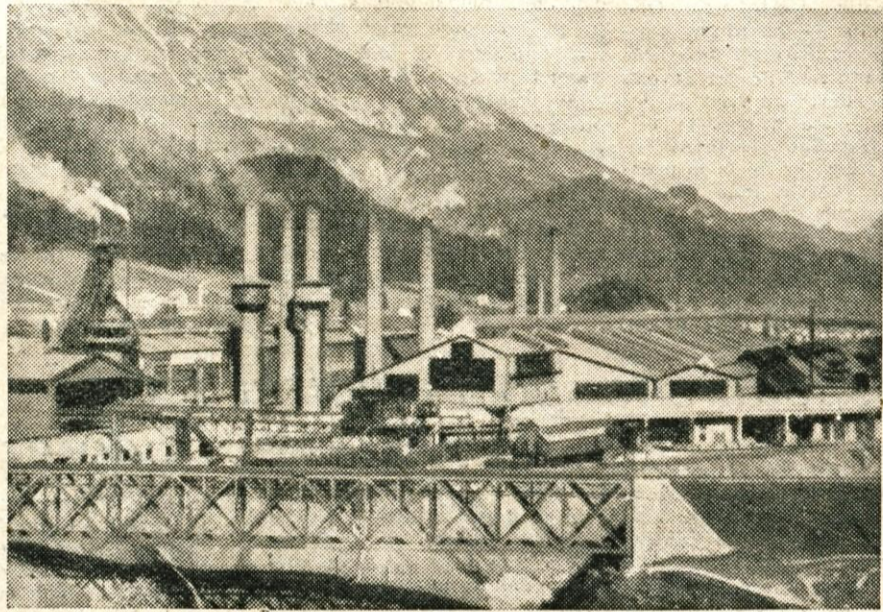
mladino so izkoriščali Ruardi, po poreklu Francozi, v svojih obratih na Savi in v rudnikih pri Savskih jamah pod Golico. Isti lastniki so tedaj izkoriščali delavce v svojih fužinah v Mojstrani. V Mostah in v Globokem ter v rudniku na Begunjski. Poleg rudarjev in železarjev pa so še izkoriščali drvvarje in številne hlapce na svojem blejskem veleposestvu in

rudarji in plavžarji z vsemi potrebnimi rokodelci, vozniki, najetimi rokodelci, ženskami in otroki nad dvanajst let, ki so opravili šolo. S tako ceneno delovno silo, so kapitalisti še dve desetletji potem reševali konkurenčni boj z drugimi, tehnično naprednejšimi podjetji, kar je razvidno iz poročila, ki ga je imel ob pogajanjih z dunajskimi finančniki maja 1888

pa so smatrali že to, če je delavec pozabil pozdraviti svojega priganjača s predpisanim pozdravom: »Bog daj srečo!« Skratka: denarne kazni so bile od petdeset krajcarjev navzgor do odtegnitve večdnevne ali celo enomesečne zaslužka. Če se je delavec sprl s paznikom ali mojstrom, je razsojal o tem delodajalec ali pa mojster ali paznik. In kakšna je bila ta razsodba, jo je moral delavec brez ugovora sprejeti. Vsa ta pravila je moral delavec prebrati ali pa so mu jih prebrali ob začetku delovnega razmerja ter jih podpisati ali podkrižati, da jih odobrava in da jih bo izpolnjeval brez ugovora.

Kranjska industrijska družba je v času, ko še ni bilo strokovnih delavskih organizacij, odtegovala od delavčevega zaslužka tudi denar za sredstva proizvodnje. Tako so na primer rudarji morali kupovati sami smodnik, vžigalne vrvice, vžigalnice in olje za rudarske lešerbe, če so hoteli delati. Vse te stvari so jim prodajali lastniki družbe v tako zvanih kaštah (to ime se je na Jesenicah ohranilo do danes), ki so jih ustanovili zato, da bi bilo treba delavcem izplačati čim manj denarja. V kaštah so delavci nakupovali živila s posebnimi boni, ki so jih prejimali namesto denarja. Sploh so denar zelo redkokdaj posedovali, ker je bila večina v kašti stalno zadolžena in so tako rekoč morali delati le za koruzno moko in mast. Zganci so bili tedaj njihova glavna in mnogokrat edina hrana.

Tako je živelo delavstvo v šestdesetih, sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja. Delavskih organizacij še ni bilo. Avstrijska socialdemokratska stranka je bila ustanovljena šele leta 1889, isto leto, ko so organizirali II. socialistično internacionalo, dvajset let po ustanovitvi prve kapitalistične družbe na Gorenjskem Kranjske industrijske družbe osemnajst let po Pariški komuni — prvi socialistični revoluciji, ki je napovedala bodočih novih družbenih ureditev, trinajst let po smrti tvorca znanstvenega socializma Karla Marksa. Tri leta po prvomajski stavki čikaških delavcev, zadušeni v krvi. Vse to svetovno dogajanje pa ni prodrlo takrat do gorenjskega delavstva. Začelo je po drobcih prodirati šele, ko so se začeli obrati na Jesenicah širiti in so semkaj začeli zahajati novi delavci s severa in prinašali s seboj nove ideje. Toda delavska zavest se je le počasi prebujala. Šele po prvi generalni stavki jeseniškega proletariata leta 1904, so bila preorana plodna tla za revolucionarno delovnanje, sprva še šibko, a ob koncu prve svetovne vojne že močno, tako močno, da so jeseniški delavci prvi organizirano vdrli iz tovarne na ulico in zahtevali konec vojne in kruha. To obdobje, je polno zapletljajev gorenjskega proletariata. Ta članek pa je le bežen oris življenja, skozi katero se je morala prebiti takratna mladina, katere vnuki in pravnuki smo danes mi.

Tu se je koval rod revolucionarjev

kapitalističnega podjetja na Gorenjskem (1869) Kranjske industrijske družbe, so izkoriščali gorenjsko delavsko mladino dediči barona Zoisa in fužinar, topilnicah, valjarnah in kovačijah na Javorniku, na Bohinjski Bistrici, na Pozabljemem, pri Stari Fužini in v Radovni ter v rudnikih na Bevsčici in v Mrežji, Savsko in jeseniško

drugih zemljiških posestvih. Delovno silo iz Tržiča so izrabljali v svoji jeklarni in pilarni fevdalci — dediči kneza Sulcowskega in trgovski plemiči Jabornegi, ki so posedovali fužine na Slapu pri Tržiču. Razen v teh fužinah, rudnikih, jeklarnah, pilarnah in kovačijah pa je delala mladina še v Kropi, Kamni gorici in Zelezniških.

Ta raztresena, tehnično zastarala podjetja so začela v šestdesetih letih prejšnjega stoletja propadati. V borbi za tržišča so vzdržala le zaradi cenene delovne sile, ki jim jo je dajala kmetijsko revna gorenjska zemlja. Leta 1869 pa je večina teh podjetij propadla. Pokupili so jih lastniki ljubljanskega paromlina in iz njih ustanovili Kranjsko industrijsko družbo, v katero se se vključila vsa omenjena podjetja, razen v Zelezniških, Kropi in v Kamni gorici. Kakor so bili lastniki prejšnjih podjetij nad delavstvom neomejeni gospodarji, tako so bili tudi novi delničarji KID. Ker je bil Delovni red, ki so ga uvedli Zoisovi dediči leta 1866 za kapitalistično izkoriščanje zelo prikladen, so ga obdržali tudi novi gospodarji. In prav iz tega Delovnega reda, ki ga hrani sedaj Tehnični muzej jeseniške železarne, si lahko stvarimo podobo, v kakšnih pogojih je živelo takrat delavstvo na Gorenjskem. Ta Delovni red nam med drugim pove, da so v fužinah in drugih obratih delali celo nedorasli dvanajstletni otroci. Paragraf 33 označuje, kdo vse je delavec in pravi: »Delavci so vse osebe, ki s telesnimi močmi in priučeno spretnostjo kaj koristnega opravljajo. Delavci so torej vsi

direktor Luckmann. Takrat so se namreč prvimi delničarjem Kranjske industrijske družbe že zamajala tla in so snubili za sodelničarje tvrdo Vogel Noot, ki je kmalu nato zavzel dominantni položaj med delničarji KID. V poročilu direktorja Luckmanna je za delavsko zgodovino tedanjih dni značilna osvelitve: »Kranjski industrijski družbi bo konkurenčni boj z drugimi podjetji omogočila cenena delovna sila in nadoknabila naraščajoče cene starega železa, ki ga bo potrebovala bodoča martinarna (Martinarno so začeli graditi leta 1889, prva peč pa je pričela obratovati leta 1890 op. p.).« To sem omenil samo mimogrede, da nam je jasno, kako slabo je bilo nagrajeno delo v tistih dneh.

Delovni red iz leta 1866, ki ga je v celoti sprejela KID, nam osvetli tudi odnose, ki so vladali takrat med delodajalcem in delojemalci. Delavci so bili proti delodajalcem in nadrejenim popolnoma brezpravni. Da bi zadušili vsak odpor delavstva že v kalu, je Delovni red določal, da bo delavec, ki bi »šuntal« ali rovaril, takoj odpuščen. Enaka kazen je doletela tistega, ki bi se prekršil proti Delovnemu redu, ali pa če bi ga »gosposka zaprla in bi bil zaprt več kakor tri dni«. Razen tega pa so pravila Delovnega reda določala še številne denarne kazni. Vsako najmanjšo nepokornostno do delodajalca kaznovali s petdeset krajcarji do dva goldinarja globe. Denarne kazni od enega do treh goldinarjev je moral plačati oziroma mu je bila odtegnjena od zaslužka tistemu, ki je »užalil« predpostavljajenega. Za žaliitev

nič oslabei in izgubili na teži. Večina otrok takrat nima teka in najraje uživa tekočo hrano. Posebno velja to za vročinske bolezni. Tedaj si zopet pomagaja s sladkorjem. Da otrok preveč ne oslabi mu dajemo pitni sadni sok, tople mlečne pijače čaj in podobno. Te pijače mu vsaj deloma nadomestijo drugo hrano. Seveda pa moramo vse omenjene sladke sokove nevtralizirati z nekoliko limonine kisline, da bolnik ne bi bruhal po njih.

Tudi tuberkuloznim bolnikom sladkor mnogo koristi, če ga jemljejo racionalno in v večjih količinah.

Zato je prav, da se vsaka gospodinja seznaní s hranilno vrednostjo sladkorja, ki ji pogosto lahko nadomesti tudi kak obrok mesa.

RECEPTI

Cvetačna juha: V slani vodi skuhamo bele cvetne glavice, nakar pripravimo prežganje, ki mu dodamo zrezano čebulo in rdečo papriko. Zalijemo ga z vodo, v kateri smo kuhale cvetačo. Nekaj minut preden postavimo juho na mizo, denemo vanjo kuhane cvete, 2-3 žlice smetane ali 4-5 žlic mleka in okisamo z limoninim sokom, ki ga lahko nadomestimo s kisom.

Cvetača v solati: Lepo, belo cvetačo skuhamo v slani vodi, razdelimo na posamezne cvete, začimimo z limoninim sokom, oljem in poprom.

Cvetača s smetano: Celo cvetačo skuhamo v slani vodi. Nato jo predenemo v drugo posodo, prelijemo s smetano, posipamo z drobtinami, dodamo maslo ali mast in spečemo v pečici.

Nadevana cvetača: Celo cvetačo kuhamo v slani vodi, vendar ne sme biti povsem mehka. Kuhano prerežemo na polovico in napolnimo s sledečim nadevom: 2-3 glavice drobno zrezane čebule prepražimo s šafirano teletino ali svinjino. Dodamo še zelen peteršiljček, poper in sol. Ko to napravimo, pridenemo še vročemu mesu 1 jajce in 2 do 3 žlice smetane ter vse skupaj dobro premešamo. S to zmesjo napolnimo spodnji del cvetače,

ga prekrijemo z gornjim, polijemo z maslom, smetano in drobtinami ter spečemo v pečici. Tako pripravljeno cvetačo lahko serviramo s kuhanim ali pečenim krompirjem kot samostojno jed.

Moda

Elegantna spomladanska jopica z velikim ovratnikom in spodaj zoženimi tričetrtinskimi rokavi, ki jo lahko nosimo k vsakemu krilu.

Vzgojni pomenki

Raj je značilno za trinajstletnika?

Telesne značilnosti. S trinajstimi leti deklica skoraj že doseže spolno zrelost. Večina dobi mesečno perilo v prvih štirih mesecih po trinajstem rojstnem dnevu; istočasno začne dekle zelo hitro rasti. Ker se ta pubertetna rast pri deklicah začne eno ali dve leti prej kot pri dečkih, so trinajstletne deklice navadno večje kot njihovi enako stari sošolci. Zato se tudi občutno bolje počutijo v družbi dečkov, ki so približno eno leto starejši od njih. V tej starosti naj se torej deklice spoznajo z dejstvom, da so ženskega spola in z vsemi značilnostmi, ki iz tega dejstva izvirajo.

Nasprotno se dečki s trinajstimi leti začno šele polagoma razvijati. Večina od njih je še popolnoma nezrela in marsikdaj razmišlja, zakaj ne postanejo večji in močnejši. Da, morda se celo vprašajo, če so normalno razvijani ali ne. »Ali bom

gometša, dovolj velik za dobriga košarkarja?« se sprašujejo.

Dočim so deklice za približno eno leto prej spolno zrele, se dečki bolj nagibajo k športu. Nagnjeni so tudi k temu, da se izogibajo deklic, ki se jim zdijo precej bolj odrasle. Prav tako je za fante značilno, da se v tej starosti dobi sila kritično opazujejo in se primerjajo s svojimi vrstniki, da bi odkrili prve znake moškosti.

Kar zadeva duševne značilnosti je mladi človek 3. ali 4. gimnazije že dosegel raven, ki mu omogoča obvladati tiste delavnosti, ki jih v sodobnem življenju vsak dan srečuje: zna čitati časopise, kupiti vozni listek pri raznih prometnih sredstvih, ali pa vstopnico za zabavno prireditev, nakupovati po trgovinah; prav tako se je naučil paziti nase, na svojo zunanjo in notranjo podobo, kar vse veča njegov občutek gotovosti in samozavesti. Nič manjše važnosti za ta občutek pa je tudi dejstvo, da je že dojel svet, ki ga obdaja, v vsej resnični in stvarni podobi. Ima že pojem o prostoru in času, ima določeno predstavo o velikosti in obliki zemlje, pa tudi o časovnem zaporedju, da loči dobo pred 1000 leti od one pred 20 leti. Skratka — spozna se v svoji osebni okolici in v raznih krajih, prostora in časa.

Ko je to stopnjo dosegel, ni stopijo v duševnosti trinajstletnika nekatere osnovne spremembe. Če so za desetletnik, ki skuša dojeti svet tako, kot si nabira dejstvo in izkušnje drugega za drugim in se mu zdijo vse enako važne, — po 20 letih mora biti trinajstletnik najprej prepričan o smislu in pomenu neke stvari, potem se mu bo še zdelo vredno vložiti toliko truda vanjo in se z njo ukvarjati.

(Konec prihodnjic)

GLAS GORENJSKE
Izdaja:
Casopisno, založniško in tiskarsko podjetje
»GORENJSKI TISK«
Kranj, Koroška cesta 6.
Direktor in odg. urednik: Slavko Beznik.
Urejuje: uredniški odbor.
Tel. uredništva: št. 475, uprave št. 190 / Tek. rač. pri NB Kranj-okolica št. 624-T-127
Izhaja vsako soboto.
Letna naročnina 400 dinarjev
polletna 200 dinarjev
četrtletna 100 dinarjev
Posamezna šteč. stane 10 din

Vedno večji uspehi

Deseto obletnico jugoslovanske filmske umetnosti smo Slovenci dostojno proslavili: ustvarili smo nov umetniški film. »Tri zgodbe« so tudi debut jugoslovanskega omnibus - filma, v katerem je preizkusilo svoje sposobnosti več mladih filmskih ustvarjalcev.

Režiserji »Treh zgodb« so črpali snov iz literarnih del tako imenovanih socialističnih realistov: Ingoliča, Kranjca in Prežihovega Voranca. Vse tri zgodbe imajo tragičen konec. Fabulativno zajemajo življenje našega ljudstva na Dravi, ob Muri in na Koroškem — to je življenje preprostih ljudi, ki jih na njih življenjski poti pretresa le delo, ljubezen in smrt. Vsi ti trije elementi neposredno vzbujajo čustva, misli in dejanja teh ljudi. Zunanja voz »Treh zgodb« je boj človeka z naravo — z vodo.

Ceprav so motivi za filmske zgodbe vzeti iz književnih del, v tem primeru ne gre za golo kopijo napisanega. Režiserji so smelo segli naprej: literarno delo jim je bila le skopa osnova za ustvaritev več ali manj izvirnega scenarija. Zelo bo razočaran tisti, ki bi iskal v »Slovesu Andreja Vitužnika« (režija J. Kavčič), Ingoličev roman »Splavarji«, »Na valovih Mure« (režija I. Pretnar) Kranjčev zgodbo, ali v »Kopljih pod brezo« (režija F. Kosmač) novelo

Prežihovega Voranca »Vodnjak«.

Zadnja premiera je pokazala, da imamo nekaj mladih ljudi, ki se uspešno uveljavljajo v naši filmski ustvarjalnosti.

Kot uvod v »Tri zgodbe« smo videli filmsko kantato »Plat zvana« (glasba M. Kozina), mladega režiserja M. Groblerja. Film je ustvaril po Aškerčevi baladi »Plaka«. Dokazal je, da se lahko s kamero razgiba statični material. Kdo so igralci? Skulpture in predmeti (godski plastiki) postavljeni v ustrezne kombinacije, v realistično okolje gradu. Idejni junak je slovenski tlačan. S spretno montažo, dinamično kamero in svetlobnimi efekti je dosegel izredno razgibanost. Osnovni ton je podkrepila kantata, sodeloval pa je zbor in orkester Slovenske filharmonije in Slovenski orkester. Grobler je krstil film kot eksperiment, kar v filmski ustvarjalnosti tudi je.

Eksperiment pa so tudi »Tri zgodbe«, ne v tehničnem smislu, ampak v dosedanjih praksi jugoslovanske filmske ustvarjalnosti. Morda bo s tem poskusom našel naš film nove poti in nove izrazne možnosti, vsebovati pa bo moral seveda specifičnosti našega okolja.

V »Treh zgodbah« sodelujejo večina znani gledališki igralci. Igralsko najbolj dodelane karakterne interpretacije so dali:

S. Sever (Andrej Vitužnik), Sočar (Naci) — »Na valovih Mure« in Sardečeva (Lenčka) — »Kopljih pod brezo«. Vsi trije so s svojo igro odlično izpodbili trditve — ki je bila v zadnjem času pri nas tako razširjena — da gledališki igralci »niso za film«.

Ponesrečena pa je zaporednost druge in tretje zgodbe, ki je napravila na gledalce neprijeten vtis. Obe zgodbi vsebujejo isto motivno osnovo (dekle pričakuje otroka), čeprav sta konca različna. V drugi zgodbi se nesrečno noseče dekletu utopi (v literaturi in filmu sicer obrabljen motiv), v tretji pa šele s tem dogodkom dobi Miha Borovnik vzpodbudo za kopanje vodnjaka. Tu ne mislim kritizirati posameznih zgodb, ampak le njuno kombinacijo v omnibusu. Zelo dober vtis zapusti konec prve zgodbe (»Slovo Andreja Vitužnika«), kjer se razočarani glavni junak ne utopi. S tem se je režiser krepko izognil šabloni tujih filmov.

Dialekta, kakor tudi odrske slovenščine, film ne prenese. Dialekt, avtentično uporabljen, bi imel premalo poslušalcev in bil neugodno sprejet pri drugih narečnih skupinah; odrska zborna izreka pa zaradi realističnosti filma, ne ustreza. V »Treh zgodbah« je napravljen nekakšen kompromis, ki pa še ne predstavlja standardnega slovenskega filmskega jezika. Dialekt je zaradi tematike in krajevno določenega dogajanja — opravičljiv.

S posegom v literaturo se je odprl tudi pri nas problem umetniške predelave. Nimamo kvalitetnih scenaristov, kar onemogoča uspešno delo režiserjev. Scenarij, kot literarna zvrst, si mora pri nas pot šele utreti.

»Tri zgodbe« dokazujejo, da slovenska filmska ustvarjalnost ni rahitično dete, kot jo mnogi hočejo prikazati, ampak da ima mlade ljudi, ki so in ki bodo sposobni ustvariti marsikaj.

S. Šimenc

Kulturno - prosvetno življenje v Komendi ima že lepo tradicijo in tudi letošnja sezona je kulturno - prosvetno društvo »Janez Cebulj« zelo delavno.

Dramatska sekcija je že do sedaj pripravila tri premiere: narodno dramo »Deseti brač« (ki so jo igrali tudi na prostem), Držičev komedijo »Dundo Maroje« in ljudsko igro »Zaklad«. Ravno sedaj pa se pripravljajo in študirajo uprizoritve »Dva ducata rdečih vrtic«.

Ta dejstva nas navajajo, da moramo odkrito priznati, da zasluži to uspešno delo vse priznanje — in to že spritno tega, ker bi mnogi mislili, da je Komenda konservativno kmečko naselje.

Člani igralske družine so večina že rutinizirani igralci, med njimi je tudi nekaj nadarjenih mladih ljudi, ki se bodo z uspešno vzgojo lahko izoblikovali v dobre igralce. Največji delež pri uspehih komenske igralske družine pa je gotovo prispeval vedno delavni režiser

Gostovanje stražičkih pevcev

Moški pevski zbor DPD Svoboda v Stražišču je zadnji čas pod vodstvom poštvovalnega pevovodje tov. Edvarda Ošabnika pokazal zelo lep napredek. Zbor šteje 32 pevcev, ki kljub udejstvovanju v prosvetnih in športnih društvih, redno obiskujejo pevske vaje. Nastopajo pri vseh proslavah na domačem odru v veliko zadovoljstvo poslušalcev.

V nedeljo, 27. III. je zbor priredil tudi samostojni pevski koncert z 18 narodnimi in umetniškimi pesmimi v Goričah pri Golniku. Obisk je bil zelo majhen in marsikdo je izrazil obžalovanje, da ni bilo večjega odziva.

Moškemu pevskemu zboru iz Stražišča želimo tudi v bodoče kar najlepših uspehov!

tovariš Jezeršek, ki mu razen tega in igralskega talenta tudi ne manjka velika organizacijska in ustvarjalna sposobnost.

Niso pa delavni samo v dramatski sekciji, tudi šahovska sekcija, orkester in Ljudska univerza mnogo doprinašajo h kulturnemu izživljanju, izobraževanju in zdravemu razvedrilu Komendčanov. Naj omenimo še, da je kulturno - prosvetno društvo priredilo za predpust zelo uspešen veselilni večer, ki je navdušil vse vaščane.

V društvu deluje tudi knjižnica, ki jo z veliko prizadevanjem vodi tovariš Levstek. Knjigo sicer zaenkrat še nimajo mnogo, a te kar jih je — so

kvalitetne in jih ljudje zelo radi bero.

V tej sezoni se je društvo opomoglo tudi v materialnih ozirih. V Domu so položili parket, nabavili nove sodobne stole in modernizirali oder ter nabavili nekaj gledaliških rekvizitov.

Velika želja vseh Komendčanov pa je, da bi si nabavili kinoprojektor. Sedaj jim vsako soboto predvaja filme potujoči kino Lukovica. Toda aparatura tega kina je zelo slaba, tudi izbira filmov je skromna; z nabavo svojega novega kinoprojektorja pa bi Komendčani dobili kino predstave tudi ob nedeljah, ko imajo prebivalci še največ časa.

A. Č.

V Velesovem so marljivi

Mladi kulturni delavci v Velesovem že dalj časa niso imeli nobene prireditve. Vsi smo že mislili, da pri njih sploh ni več zanimanja za kulturno - prosvetno delo. Toda, če bi vedeli, pod kakšnimi pogoji morajo oni delati in koliko ovir morajo premostiti, da uprizore sa-

Jurčičeva ljudska drama »Tihotapec«, je navdušila številne gledalce, ki so z zanimanjem spremljali dogajanje na odru. Kot igralci so nastopili skoraj sami mladinci, ki so kljub temu, da so po večini prvič nastopili pred občinstvom, zadovoljivo odigrali svoje vloge.

mo eno predstavo v svoji zapušeni in z rekviziti zelo skromni dvorani, bi jih lahko samo nagradili za njihovo poštvovalnost.

Kljub vsem težavam, ki jih imajo, je prav razveseljivo dejstvo, da je dramatska sekcija KUD »Borec« letos uprizorila že dve predstavi. Zlasti zadnja,

Z Jurčičevim »Tihotapecem« so Velesovčani gostovali tudi v Predvoru, kjer so jih gledalci nagradili z velikim odobravnjem in aplavzom. S predstavami bodo gostovali še na nekaterih odrih bližnje okolice, prav tako pa bodo predstavo ponovili tudi še doma, v Velesovem.

Med Jeseničani v Glasbeni šoli

Ze drugo leto po osvoboditvi so dobile delavske Jesenice Državno glasbeno šolo. Odkar obstoja se je — z ozirom na krajevno potrebo, razumevanje pri merodajnih forumih in z ozirom na priznan in deloven predavateljski kader, — uvrstila med najboljše podeželske glasbene šole. 150 gojencev se uči violino, violo, violončelo, kontrabas, klavir, pihala in trobila ter teorijo o glasbi. Na šoli imajo tudi šolski godalni orkester, ki ga sestavljajo gojenci sami, ter pionirski pevski zbor. Oba sta na drugi interni produkciji, ki je bila v sredo popoldne, pokazala mnogo uspeha.

Poje nad 30 cicibanov, torej predšolskih otrok starih od 4 do 7 let. Neverjetno veselje, ki ga kažejo do pevske ure predvsem predšolski otroci dokazuje pravilnost uvedbe te ure na Glasbeni šoli. Pri njih dobivajo najmlajši prve osnove glasbene vzgoje, veselje do petja, nekateri s slabšim poslušom pa si izpopolnjujejo tudi posluš, da si bodo pridobili pogoje za sprejem na Glasbeno šolo. Želimo, da bi jeseniška glasbena šola delovala tudi v bodoče tako uspešno, kot je doslej.

Prešernov zbor v Radovljici

Govenci so nastopili še z violino in klavirjem in to kot solisti, ali pa v duetu in tercetu. Ne malo pa so navdušili poslušalce tudi mladi pevci, ki so nastopili kot zadnji. Sicer bi pionirski zbor moral nositi ime »zbor cicibanov«, kajti v njem

Pevski zbor »France Prešeren«, ki deluje kot ena najuspešnejših sekcij DPD »Svoboda« Kranj, je v zadnjem času priredil več uspešnih koncertov doma in po okoliških krajih.

Večer umetniške besede

V sredo 13. aprila bo v Prešernovem gledališču zanimiv dogodek. Gostoval bo bivši član kranjskega gledališča, sedaj član Mostnega gledališča v Celju, Marjan Dolžnar. Priredil bo »Večer umetniške besede«. Zaradi izredno uspelega prvega nastopa, ki ga je imel umetnik konec lanske sezone, bodo Kranjčani brez dvoma to gostovanje z navdušenjem pozdravili.

V ponedeljek 11. aprila t. l. bodo vsi trije zbori — moški, ženski in mešani — gostovali v Radovljici. Koncert bo prirejen v okviru Društva skladateljev Slovenije. Pevci nam bodo posredovali dela skladateljev: Lavrina, Kalana, Jobsta, Grobminga, Bučarja, Tomca, Pahorja, Preglja, Simonitija, Sivca, Liparja, Svare, Kernjaka, Mihečiča, Mirka, Kramolca in Vraba.

Prireditve bo v kino dvorani ob 20. uri.

Tečaj v Kamniku

Takšni večeri so pri nas več ali manj novost, ker se s to panogo umetnosti ukvarjajo le redki posamezniki. Dolinar se z njo intenzivno in resno ukvarja že vrsto let. Dosegel je mnogo zelo lepih uspehov. Tokrat bodo na sporedu dela slovenskih in tujih avtorjev — in sicer: Franceta Prešerna, Ivana Cankarja, Dragotina Ketteja, Srečka Kosovela, Antona Berkopca, Shakespeara, Dostojevskega, Daudeta, Voltaira itd. Nastop in ponovitev lanskega programa. Izvajalec bo ponovil le nekaj najbolj z navdušenjem sprejetih del iz lanskega programa.

V začetku februarja je kamniška »Solidarnost« organizirala ideološki tečaj, ki bo trajal do konca aprila. Redno ga obiskuje okoli 50 članov, predavanja pa so v dvorani LOMO. Do sedaj so bila naslednja predavanja: Marks in marksizem, Parška komuna, I. svetovna vojna, Oktobrska revolucija, Družbeni sistem FLRJ. Naš gospodarski sistem in življenjski standard ter Ustavna ureditev države. Na programu sta med drugimi tudi še zanimiva predavanja o kulturi in umetnosti ter o razvoju delavskega gibanja v Jugoslaviji (govoril bo tovariš Ivan Regent).

Solistični koncert v Loki

Solistični vokalni koncerti in zahtevajo publiko, ki je precej dojemljiva za petje, da ne rečemo, glasbeno že kar izobražena. V Skofji Loki zadnje čase te ne manjka. Dvig glasbene kulture v tem kraju je gotovo v precejšnji meri povzročil tenorist Polde Polencek. Z vztrajnim in trdim delom se je povzpел od preprostega kmečkega fanta do opernega solista. Po dveh letih nam je v soboto, točkrat z mezosopransko Sonjo Drakslerjevo, zopet pripravil prijeten večer samospelov in arij. V prvem delu programa sta nam razen Cerubinija predstavila tudi razvojnega domačega samospelca od Vilharja do Simonitija in Kozine. V drugem delu sta pokazala, da sta kos tu zahtevni svetovni glasbeni literaturi. Posebno odobravanje je žela Drakslerjeva z Bizejevimi »Pastirčkoma« in arijo iz opere »Carmen«. Polde Polencek pa si je po začetni tremi osvoji publiko z arijo iz Wagnerjeve opere »Mojstri pevci«. Na avdiciji v Grazu si je z njo zagotovil gostovanje v tamkajšnji operi in obenem dokazal, da ga lahko uvrstimo med najboljše tenoriste.

Skoda le, da pevca nista pripravila tudi dueta. Poslušalci so ga nestrpno in željno pričakovali.

Nastopajoča je spremljala profesorica Marica Vogelnikova

Zborovanje učiteljev na Homecu

Prejšnjo soboto so imeli zborovanje učitelji iz spodnjega dela kamniškega šolskega okolišja. Po vzornem nastopu, ki ga je imel upravitelj homške šole tovariš Perko, je imel referat o aktualnih problemih šolskega inšpektor tovariš Drago Mehora. Tov. Avgustin Lah, sekretar občinskega komiteja ZKS pa je govoril o notranje in zunanje - političnih problemih.

Nove knjige

Ime B. Traven je znano po vsem svetu in tudi pri nas ta pisatelj ni več tujec, saj imamo v slovenščino prevedenih že vrsto njegovih del: »Mrtvaška lobanja«, »Bela roža«, »Obiralci bombaža« in »Most v džungli«. Tež zbirki so je sedaj pridružil še mladinski roman »Zaklad Sierra Madre«.

LU NA JESENICAH

še ni zaključila sezone

Letošnji program Ljudske univerze na Jesenicah je bil zelo pester. Bila so predavanja za strojnike, kulturnike, planince, športce pa tudi politične, gospodarske in organizacijske funk-

cionarje. Zdaj so na vrsti še vzgojna in zdravstvena predavanja. Prvo je bilo 21. februarja. Gospodinjina učiteljica tov. Bregantova z Jesenic, je govorila o prehrani dojenčkov, predšolske in šolske mladine. Svoje predavanje je obogatila s številnimi epidioskopskimi slikami. Pravilnost uvedbe tovrstnih predavanj je potrdila razprava, v kateri so matere stavile predavateljici številna vprašanja. Tako živahne in pestre razprave po predavanju, jeseniška LU skoraj še ni imela, zato bi bilo umestno, predavanje ponoviti. Podobno predavanje je bilo tudi pretekli ponedeljek, ko je govorila ing. Branka Tancigova iz Ljubljane o sodobni ureditvi stanovanj, predvsem kuhinj.

V ponedeljek zvečer je bilo v okviru jeseniške Ljudske univerze kaj zanimivo predavanje, ki pravzaprav ni bilo predavanje, pač pa pogovor zastopnikov Radia Ljubljana z Jeseničani.

Uvodnim besedam zastopnika Radia Ljubljana tovariša Poliča, so sledile zanimive pripombe poslušalcev o radijskih oddajah. V razpravi se je največ govorilo o glasbenih oddajah, ploščah po željah, veseljih večerih in manj o literarnih, gospodarskih in političnih oddajah ter poročilih. Pripombe, ki so jih stavili poslušalci, bo vodstvo Radia Ljubljana skušalo upoštevati. Izražena je bila tudi želja, da bi se organizirali taki pogovori dvakrat letno in da bi bili o njih poslušalci vnaprej obveščeni, da bi se lahko nanje pripravili.

Filmi, ki jih gledamo

JULIJ CEZAR

Naj povemo že takoj na začetku: »Julij Cezar« je sicer dober film, ni pa izreden. V njem najdemo spet iste napake, kot smo jih doslej zasledili že v vseh filmih, ki so bili posneti po Shakespeareovih delih. Predvsem niso pravilno razvrščeni po posameznih scenah dolgi in številni monologi, zaradi tega zavlada v filmu pogosto odrska atmosfera. Razen tega pa tudi igralsko, film ni na takšni višini, kot bi človek pričakoval, sedeč po imenih nastopajočih igralcev. Najbolj je razočaral Marlon Brando, ki

razen tega, da deklamira Shakespeareove verzice s popolnim pomanjkanjem govorniške rutine, izraža še s svojo mišičasto postavo bolj telesno moč in zavratnost Marka Antonija kot pa njegovo inteligenco. Igralsko sta na višini samo J. Mason (kot Brutus), in J. Gielguld (kot Cassius). Mnogočlene scene so v filmu sicer zadovoljivo podane, vendar če pomislimo, kaj so Američani v tem pogledu sposobni ustvariti in so dejansko že ustvarili, potem niti s slikovno stranjo filma ne moremo biti zadovoljni.

— C

Deset let po zmagi

Ob deseti obletnici osvoboditve želimo našim delovnim ljudem posredovati nekaj izvirnih prispevkov iz dobe narodno osvobodilne borbe, ki naj bi ostali trajen dokumenti znancom na čas velikega junaštva in trpljenja slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov. Zaradi tega sta se okrajina odbora Zveze borcev NOV v Kranju in v Radovljici skupno z uredništvom »Glasu Gorenjske« odločila, da razpišeta

nagradni natečaj

za prispevke, ki bi obravnavali čas osvobodilnega boja in ljudske revolucije na Gorenjskem. Pogoji, da je neko delo nagrajeno je, da obravnava NOB in revolucijo na Gorenjskem in da delo še ni bilo nikjer objavljeno.

ZA LITERARNA DELA BODO PODELJENE 3 NAGRADE:

1. 25.000.— dinarjev
2. 15.000.— dinarjev
3. 10.000.— dinarjev

PRAV TAKO ZA DOKUMENTARNO GRADIVO:

1. 25.000.— dinarjev
2. 15.000.— dinarjev
3. 10.000.— dinarjev

RAZEN TEGA PA RAZPIŠUJEMO TUDI TRI NAGRADE ZA IZVIRNE FOTOGRAFIJE IZ NOB, KI SE NISO BILE OBJAVILE:

1. 10.000.— dinarjev
2. 8.000.— dinarjev
3. 5.000.— dinarjev

Zirijo sestavljajo, po dva člana OO ZB NOV Kranj in Radovljica ter član uredništva »Glasu Gorenjske«. Vsi kandidati naj pošljejo svoje prispevke uredništvu »Glasu Gorenjske« s šifro, v posebni zapечатeni kuverti označeni s šifro in naslov pisca. Dela morajo biti v uredništvu najkasneje ob 15. julija t. l. Zirija pa bo rezultate objavila na Dan vslaje, 22. julija.

Uredništvo »Glasu Gorenjske« si pridržuje pravico, da objavi šifrirane prispevke pred pregledom žirije. Objavljeni prispevki bodo honorirani kot običajno.

OO ZB NOV KRANJ IN RADOVLJICA TER UREDNIŠTVO »GLASU GORENJSKE«

V Gorenjski zvezi 6500 članov

Zgodba o Marku in Juliju

Obe okrajni zvezi sta se združili v Gorenjsko zvezo

Pred 14 dnevi se je v Radovljici zbralo 45 delegatov iz 14 društev »Partizan« s področja okrajnih zvez v Radovljici in Kranju. Iz poročil obeh tajnikov je bilo videti, da je Okrajna zveza v Radovljici imela v 16 društvih 3400 pripadnikov. Okrajna zveza v Kranju pa nekaj nad 3000. Na občnem zboru so delegati obeh okrajnih zvez sklenili, da se bodo združili v

ba v društvih pestra in po načrtih sodobne telesne vzgoje, da pa društva tudi ne bodo zamarnarjala statistike in da bodo redno poročala o vsem svojem delovanju. Potrebno bo tudi dobiti prednjaka, ki bo po društvih posredoval vadbeno snov in usposabljal vodnike za samostojno vodenje oddelkov. Okrajna zveza za Gorenjsko ima letos obširen načrt, ki bo

bodo pomerila tudi v medsebojnih srečanjih v plavanju, atletiki, odbojki, namiznem tenisu in smučanju.

V razpravi se je oglasil tudi načelnik »Partizana« Slovenije Tomaž Šavnik, ki je med drugim dejal, da moramo skrbeti, da bo čimveč mladine v telovadnici, da je potrebno mladino vzgajati v pošteno in sportsobno delovne ljudi, ki bodo kos svojim nalogam povsod in ob vsakem času. Mladino pa bo najlaže pridobiti tako, če bodo društva skrbela za pestrost vadbeneh ur.

Na koncu so izvolili delegate še nov upravni odbor. Za predsednika Gorenjske zveze je bil izvoljen Janez Ogorelec iz Kranja, za podpredsednika Rudi Finžgar iz Begunje in Franc Markelj iz Trziča, za tajnika Dušan Feldin iz Naklega, za načelnika in načelnico Marjan Košar ter Anica Azman (oba iz Kranja), razen teh pa so bili v nov odbor izvoljeni še izkušeni tovariši iz drugih enot.

Pred dobrimi dva tisoč leti so ljudje še lahko živeli brez ur. Takrat so dejali — »zjutraj bu-di vojaka rog, meščana pa pe-telin« — čez dan pa so ugotav-ljali čas po soncu. Vendar pa so tudi včasih potrebovali uro kot neobhodno reč. Ni bila sa-mo za razkošje, kot so takrat nekateri mislili.

Brez ure niso mogli biti sod-niki. Da ne bi zavlačevali sod-nega postopka, so določali vsa-komur, ki je hotel govoriti, pri-meren čas in zato so morali imeti uro.

Grški in rimski sodniki so imeli preproste ure. Bila je to posoda z odprtino na dnu, sko-zi katero je iztekla voda pri-bližno v četrt uro. Vodni uri se po grško pravi »klepsidra«. Za-to so takrat dejali, če je kdo govoril celo uro: »Njegov go-vor je trajal štiri klepsidre«.

Govornika, ki je na zborova-nju govoril pet ur zaporedoma, so prekinili z vprašanjem: »Ce-lahko brez oddiha toliko časa govoriš, koliko klepsidre bi pa mogel potem molčati?« Govor-nik ni vedel, kaj bi odgovoril in je ob splošnem smehu do-kazal, da zna tudi molčati.

V Rimu so nekoč sodili člo-veka, ki so ga dolžili umora. Ime mu je bilo Marko. Ta je imel za pričo samo enega pri-jatelja, Julija, ki bi ga lahko rešil. Sojenje je šlo h koncu, a Julija ni bilo od nikoder. »Kaj neki je z njim? — si je mislil Marko. — Menda ga sploh ne bo?«

Po takrat veljavnem zakonu so imeli tožilec, toženi in sod-nik enako časa za svojo besedo. Vsak je smel govoriti le pol ure, to je po dve klepsidri.

Najprej je spregovoril tožilec. Trdil je, da so vsi dokazi proti Marku. Za umor mora dobiti smrtno kazen. Tožilec je kmalu končal in sodnik je vprašal Marka, kaj lahko pove v ob-rambo. Marko je le težko govoril.

Groza mu je hromila jezika, lko je videl, kako je padala voda iz klepsidre, kaplja za kapljo. Z vsako kapljo se je manjšala ma-đa na rešitev. Julija pa ni bilo. Ena klepsidra je že prišla h koncu in načela se je druga. Tu pa se je zgodil čudež. Kaplje so začele padati bolj polagoma, mnogo bolj počasi kakor prej. Marko je zopet pričel upati. Na-menoma je povzel dolgovezil, govoril o svojih sorodnikih, ki so bili vsi pošteni ljudje, o svo-jem očetu, dedu in babici. Za-čel je že pripovedovati tudi o sestrični svoje babice, ko se je tožilec nagnil k uri z vzklikom:

— Kdo pa je vrgel v uro ka-menček? Aha, zato govori zlo-činec sedaj ne samo dve klep-sidri, temveč že najmanj štiri!

Mark je pobledel. Tisti trenu-tek pa je množica zavalovala in skozi špalir je prišel Julij.

Mark je bil oproščen. A kdo je vrgel kamenček v klepsidro? Tega nihče ne ve, a vsi menijo, da je to storil sodnik, ki mu je bilo žal ubo-gega Marka.

Vrsta članic TVD »Partizan« iz Podbrezj

eno, v Gorenjsko zvezo »Parti-zan« s sedem v Kranju. Iz šte-vila članov, kolikor jih bo šte-la Gorenjska zveza lahko reče-mo, da je to najmožnejša športna organizacija na Gorenj-skem.

Po poročilih je bila razpra-va, v kateri so se oglašali po-večini starejši, izkušeni teles-no - vzgojni delavci. Vsi so po-udarjali, da bo morala Okrajna zveza za Gorenjsko nuditi vso pomoč osnovnim enotam, to je društvom in sicer v ideološki, upravni in tehnični vzgoji. Mo-rali bodo poskrbeti, da bo vad-

posvečen zlasti proslavi 10-let-nice osvoboditve. Lahko rečemo, da bo največja prireditev čla-nov TVD »Partizan«, X. jubilej-na Titova štafeta. V Stražišču bo množična prireditev — zlet go-renjskih društev »Partizan«. Na Bledu bo 22. maja tekmovanje v ljudskem mnogoboju in v va-jah na orodju za prehodne za-stave maršala Tita. Najboljši iz tega tekmovanja se bodo udele-žili, lahko upamo, da bo teh res veliko, 11. in 12. junija re-publiškega zleta v Kopru. Telesno - vzgojna društva »Par-tizan« na Gorenjskem pa se

17. aprila v Stražišču

Nagrada za prizadevno in požrtvovalno delo vseh TVD Partizan na Gorenjskem je dej-stvo, da je zveza »Partizana Slovenije« sklenila, da bo 17. aprila na Gorenjskem medre-publiški dvoboj v vajah na o-rodju. Nastopile bodo najboljše

vadeem - članom TVD Partiza-na iz Stražišča. Članice bodo tekmovali v novi, eni najlepših telovadnic na Gorenjskem, kjer bodo imeli gledalci priložnost videti naše najboljše telovadke, katere lahko le malokdaj vi-dijo. Da pa bodo gledalci pri-

članice republiških vrst Slove-nije in Srbije, ki v večini se-stavljajo tudi našo državno re-prezentanco. Organizacijo pri-re-ditve tega dvoboja je zveza po-verila nadsvetovalni telovad-

ši na svoj račun, bodo med posameznimi točkami dvoboja nastopili še najboljši - vrhunski telovadci in telovadke na orodju iz vse Slovenije.

Vsi prijatelji orodne telo-vadbe, ne zamudite te redke priložnosti. Zato v nedeljo 17. aprila popoldan, v telovadnico TVD »Partizan« v Stražišče.

Spet borbe za točke

Upravni odbor Gorenjske nogometne podzveze obvešča vse nogometne klube in sekcije, da se prične spomladanski del nogometnega prvenstva GNP za I. moštva 10. aprila, mladinci in pionirji pa se bodo borili za točke štirinajst dni kasneje, 24. aprila.

Bled	7	4	2	1	18:10	16
Ločan	7	4	0	3	31:15	8
Hrušica	7	2	1	4	9:26	5
Svoboda	7	2	0	5	11:30	4
Prešeren	7	1	0	6	21:34	2
Jesenice	7	1	0	6	10:20	2
Triglav B	8	5	0	3	32:30	10

(Izven konkurence)

SPORED PRVENSTVENIH TEKEM GNP

I. moštva — 10. IV. t. l.
Na Jesenicah — Jesenice : Svoboda, služb. Bogataj; na Bledu — Bled: Tržič, služb. Tržinar; v Lescah — Prešeren : Triglav, služb. Vovk (pričetek vseh teh tekem je ob 15. uri); v Kranju — Mladost : Hrušica, služb. Jerkič (Na igrišču Mladosti ob 10. uri)

I. moštva — 17. IV. t. l.
Na Hrušici — Hrušica : Ločan; v Trziču — Tržič : Jesenice; v Kranju — Triglav B : Mladost (na igrišču Triglav); v Senčurju — Svoboda: Prešeren (pričetek vseh tekem je ob 15. uri) Službujoči bodo pismeno obveščeni.

Za ilustracijo gorenjskega no-gometnega prvenstva objavlja-mo lestvico po prvem delu tekmovanja za točke.

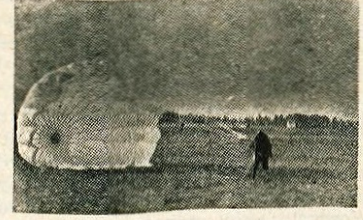
Mladost	7	7	0	0	27:10	14
Tržič	7	5	1	1	29:22	11

Radovljičani in Leščani so ustanovili Aero klub

V nedeljo dopoldan je bil v Radovljici ustanovljen občni zbor Aero kluba Lesce — Radovljica, katerega se je udeležilo veliko število navdušenih molarjev, jedrilničarjev in padal-

časa narekovalo potrebo po ustanovitvi Aero kluba v Lescah in Radovljici. Prav gotovo pa bodo imeli tudi člani novoustanovljenega kluba vse pogoje za uspešno delo, saj imajo pred durmi zelo dobro letališče in tudi strokovnjake - učitelje za jadralna in motorna letala, uprava letališča pa jim je obljubila tudi vso ostalo pomoč.

V Aero klub Lesce — Radovljica se je že včlanilo 274 mladincev in pionirjev ter nad 70 članov. Novoustanovljeni klub bo razširil svoje področje še v Begunje, Brezje, Kamno gorico, Kropa, Podnart in Lancovo. Izvolili so še upravni odbor, na-kar so se z zadovoljstvom raz-šli, ker so dosegli tisto, kar so sa že dalj časa želeli.

cev, med njimi zlasti mladincev in pionirjev.

Tako veliko število navduše-nih aero sportnikov je že dalj

Kratke novice

Konec meseca marca je bilo meddrušt. tekmovanje mlar-dine iz tovarne »Iskra« in Gol-nika. Tekmovali so v namiznem tenisu in šahu. Mladinci »Iskre« so prepričljivo premagali svoje tovariše iz Golnika. Rezultati srečanja so bili na-slednji: namizni tenis — »Iskra« I : Golnik I 8:1, »Iskra« II : Golnik II 10:1; šah — »Iskra« — Golnik 11,5 : 4,5. Med tekmo-valci v namiznem tenisu je zlasti navdušili nadarjeni Po-gačnik S.

Kakor vsako leto, je tudi le-tos Planinsko društvo Tržič priredilo tradicionalni »Kra-marjev smuk« na plazu pod o-stenjem Storžiča. Na startu se je zbralo približno 60 tekmoval-cev, ki so tekmovali v šestih skupinah. Najboljši med posa-mezniki so bili: planinci — Franc Stritih (PD Tržič), alpinisti — Franc Primožič (AO Tržič), mladinci — Igor Verbič (PD Križje), mladinke — Breda Gorup (PD Univerza Ljublj.),

pionirji — Stane Dvočan in pri pionirkah Jelka Lukanc. Pionir-ji in mladinci so dobili prakti-čne nagrade, med tem ko so člani, planinci in alpinisti ter najboljše moštvo alpinističnega odseka, prejeli pokale.

Spomladanskega krosa v Kam-niku se je udeležilo skoraj 200 dijakov kamniške gimnazije. Start in cilj je bil na stadionu v Spodnjih Mekinjah. Pri mla-dincih je zmagal Slavko Ponikvar pred Dobrovoljcem in Darinka Drošč. Med starejšimi pionirji je bil najboljši Zrim-šek, pri pionirkah Pirš, med mlajšimi pionirji je zmagal Ko-rošec, C. Mizori pa je bila naj-boljša pionirka.

Na prvenstvu kamniške gim-nazije v šahu je pri mladincih zmagal Palčič pred Troho in Ponikvarjem, pri pionirjih pa Albin Strajharj pred Milanom Strajharjem, Urbanijo in Pe-stotnikom.

Bojna štafeta na Jezerskem

SK Jezersko je letos že dru-gič organiziralo tekmovanje v bojni štafeti s streljanjem, ka-terega je so razen domačinov udeležili še Kranjčani in Kam-ničani. Lanski zmagovalci Kam-ničani letos svojega uspeha niso ponovili, čeprav so se tekmovalci udeležili kar s petimi eka-pami. Komisija, ki je ocenje-vala posameznike in štafete je svoje delo opravila nadsvetovalni telovadci. Najboljši posamezniki štafet so bili: rav-ninski tek (10 km) Roman Se-ljak (Triglav Kranj) 105 točk, vzpon (4 km) — Zdravko Go-ričnik (Triglav Kranj) 100 točk, smuk (2000 m) F. Jekl iz Je-zerskega s 115 točkami. Prva je bila štafeta Jezerska s 301,87 točkami in si je osvojila pre-hodni pokal, pred Triglavom Kranj in Kamničani.

Dopisujte v »Glas Gorenjske«

Vsi člani morajo biti aktivni

Letošnji občni zbor Planin-skega društva Domžale je bil dobro obiskan in prav živahen. Na njem so navzoči temeljito pretresali vse slabe in dobre strani v življenju društva v pre-teklek letu.

Pokazalo se je, da je zadnja leta število članstva močno padlo in da je danes v Domžalah le 300 organiziranih planin-cev. To dejstvo po eni strani res ni razveseljivo, a po drugi nujno in razumljivo, kajti prva leta po vojni so planinska dru-štva postajala tako močna predvsem zaradi koristi, ki so jih posamezni člani dobili od organizacije. Ljudje so se vključevali pogosto le zaradi obleke in opreme, ki sta bile takrat dane planincem na raz-polago.

Danes, ko tega ni več, mnogi nimajo interesa biti se vklju-čeni v organizacijo. Seveda v Domžalah ni vpli-valo na fluktuacijo planincev zgolj to dejstvo. Vzroke mora-mo iskati tudi v tem, da zaradi velikega števila novih članov takratni še neizkušeni odbor ni mogel vseh pritegniti in obdr-žati ter jih pravilno usmerjati. Iz kritičnega pregleda dela društva v preteklem letu, ki ga je podal predsednik tov. Škofic in iz poročil odsekov pa je bi-lo razvidno, da danes večina članov aktivno sodeluje pri de-lu društva in vestno ter požrt-vovalno skrbi za njegov napre-dek. Zeleti bi bilo le, da bi

bilo vseh 300 članov delovnih in da bi v društvo pritegnili še več, predvsem delavske mladi-ne.

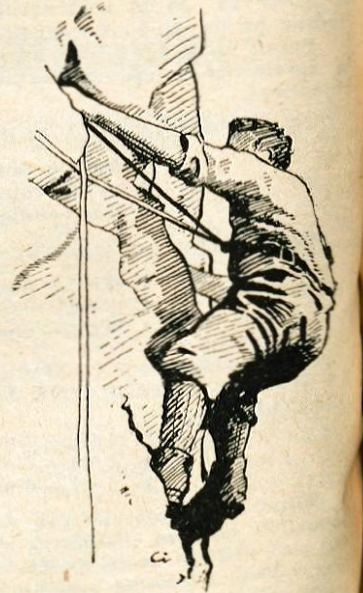
Danes, ko je društvo preži-velo najtežje začetne faze svo-jega razvoja, je uspešno zažive-lo in more s ponosom pokazati na opravljeno delo. Naj omeni-mo samo tri najvažnejše pridobitve PD Domžale: zgradili so tovorno žičnico, nabavili avto-mobil in zgradili Dom na Vel-iki planini. Dom je že odprt in sprejema številne turiste, čeprav še ni dograjen v celoti. Lani je društvo posvetilo vso skrb njegovim dokončni izgrad-nji. Obložili so zunanje stene in tako poskrbeli za toplotno izo-lacijo, pripravili eternit za se-verno steno, drogove za nape-ljavo električnih žic do doma in opravili nekaj manjših ure-ditev v notranjosti doma.

V lanski sezoni je obiskalo Dom na Veliki planini nad 3600 izletnikov, kar pomeni, da jih je bilo povprečno 25 na dan (v glavni sezoni).

Markacijski odsek, ki mu na-čeljuje tovariš Jože Vidmar, je lani markiral poti na Veliko planino in od tam dalje. Glav-no delo sta opravila tovariša Robič in Zupančič. Markirala sta tudi pot: Velika planina—Konj — Presedlaj — Kamniška Bistrica.

Tudi alpinisti, čeprav jih je le 9, lani niso počivali. Opravili so 42 plezalnih vzponov od 3 do 5 težavnostne stopnje. Te-

žišče plezalnega udejstvovanja je bilo v Kamniških alpah, ki so Domžalčanom najbližje. Ple-zali so v stenah Planjave, Bra-ne, Turske gore, Skute in Kal-ške gore. V Julijskih alpah pa so plezali v severni steni Moj-

stróvke, v Razorju, Triglavu in v Skrbini v Zadnjem Prisojal-ku. Na rednih mesečnih sestan-kih so obravnavali aktualna or-kanizacijska vprašanja in se izpopolnjevali v teoriji plezalne tehnike.

Jakob Pipan iz Luž se je pred kratkim zagovarjal pred sodiščem zaradi tatvine moškega dvokolesa. Dne 25. 12. 1954 je namreč izprez restavracije »Jelen« v Kranju vzel moško dvokolo, last Tomaža Zepiča, z namenom, da si ga prilasti. Na glavni razpravi je obdolženec priznal, da je vzel tega dne moško dvokolo, ki je stalo nezaklenjeno pred restavracijo »Jelen«, se z njim odpeljal na svoj dom v Luže, naslednji dan pa zopet v Kranj. Pri zadnji vožnji pa mu je bilo kolo že odvzeto od organov ljudske milice. Zagovarjal se je, da je bilo to pač tudi njemu isti večer vzet, katerega je hranil pri restavraciji »Kranjski dvor«. Sodišče ga je za tatvino kolesa

obsodilo na 6 mesecev zapora. Zivorad Srdanovič iz Tržiča je v avgustu 1954 kazal pot čez jugoslovansko - avstrijsko državno mejo v bližini Kofc nad Tržičem, trem Tržičanom, ki so ilegalno pobegnili v Avstrijo. Srdanovič tega dejanja pred sodiščem na noben način ni hotel priznati in se je na vse načine izogajal, da je bil v tistem času, ko so ti trije pobegnili, drugje. Precej priča pa je povedalo ravno nasprotno. Videle so ga namreč tistega dne, ko so ti trije Tržičani pobegnili čez mejo, z njimi skupaj. Tudi druge okoliščine so pokazale, da je Srdanovič dejansko pomagal tem trem pri pobegu čez mejo. Nadalje se je moral tudi Srdanovič zagovar-

jati zaradi lahkih telesnih posebnosti, katere je povzročil Mariji Stancar, ki jo je prav tako v jeseni preteklega leta v Tržiču, brez vsakga poudarja pretepel in obrcal. Istega dne, ko je pretepel Marijo Stancar, mu še ni bilo zadosti, ampak se je podal še na njeno stanovanje, v katero je prišel tako, da se je pred vrati izdajal za organa Ljudske milice. Za vsa ta dejanja je bil Srdanovič obsojen na leto in 2 meseca zapora.

Pogostoma se dogaja, da imajo predvsem posamezni kmetijski posestniki na svojih posestvih zaposlene ljudi, ne da bi jih prijaviли tudi pri pristojnem zavodu za socialno zavarovanje. Ti ljudje, ki niso socialno zavarovani, si morajo seveda v času bolezni sami plačevati zdraviljenje. Tako je bilo tudi pri posestniku Vinku Čadežu v Srednji vasi v Poljanah zaposleno neko dekle, ki ni bilo socialno zavarovano. Ob priliki popraviljanja zob je seveda morala nositi stroške samega. Vinko Čadež se je moral zaradi kaznivega dejanja kršitve pravic iz socialnega zavarovanja zagovarjati pred sodiščem ter je bil obsojen na 3000 din denarne kazni.

Jože Zagar s Senturske gore, se je v decembru v nočnih urah mudil v gostilni na Senturski gori. Tam se je sprl z Jožetom Podgorškom, ga zgrabil, vrgele po tleh ter še na tleh ležečega Podgorška pretepel ter mu pri vsem tem prizadejal manjšo rano pod očesom ter nalomil eno rebro. Za ta pretep je bil Jože Zagar obsojen na 20 dni zapora.

Kaj lahko povzroči malomarnost!

Trgovsko podjetje »Sadje« v Kranju, je imelo pred Novim letom na zalogi precej orehov, ki jih je dalo tretji raznim zasebnikom. Toda nekateri izmed njih so vrnilo podjetju jedra šele po Novem letu, ko je bila glavna sezona za orehova jedra že mimo. Tako se je pripetilo, da je podjetju ostalo v skladišču še 277 kg orehovih jedrc.

Ceprav sta bila skladiščnika Zezlina in Strniša (predvsem Zezlina) opozorjena naj pazita, da jedra ne bi bila na vlagi in da se ne bi pokvarila, tega nista storila. Tako bodo sedaj morali jedra ponovno prebrati, računajo pa, da bo okoli 100 kg jedrc neužitnih. Epilog: podjetje bo utrpelo škodo v znesku 60 do 70.000 dinarjev.

S tem, da je delavski svet podjetja odpustil skladiščnika Zezlino zaradi malomarnosti in ga predal disciplinskemu sodišču, še ni zadeva končana. Verjetno bo moralo imeti pri

Gibanje prebivalstva

ROJSTVA: Angela Mavec, nameščenka iz Kranja, Kalvarija 52, rodila dečka; Milena Zupan, gospodinja iz Kranja, Primsko vno 248, rodila deklčo.

POROČILI SO SE: Anton Kožuh, zidar in Marija Flander, delavka; Anton Silar, nameščenec in Ljudmila Erman, medic. tehnik.

UMRLI SO: Katarina Ušič, roj. Mervič, roj. 3. 5. 1878 v Sv. Mihael, Gorica, stan. v Kranju, Labore 17, rentnica, umrla dne 2. aprila; Srečko Mavec, sin peka, stan. v Kranju, Kalvarija 52, roj. 1. aprila, umrl 27. marca, po poklicu čevljar; Frančiška Golob, roj. 19. 11. 1884 v Kranju, stan. v Kranju, Stražišče 36, po poklicu upokojenka, umrla 28. marca; Marija Brezar, roj. Ajdovec, roj. 29. 7. 1893 v Češnjevku, po poklicu snažilka, stan. v Kranju, Kokrški breg 1, umrla 26. marca.

Kino

Kino »Krvavo«, Cerklje: 9. in 10. aprila angleški film »Večna nevesta«. Predstave ob sobotah ob 20. uri in ob nedeljah ob 16. in 20. uri.

Kino Naklo: 10. aprila angleški film »Mandy«. Mladini se priporoča! 15. in 16. aprila ameriški film »Na otoku s teboj«. Predstave ob petkih ob 19. uri, ob sobotah ob 18.30 uri in ob nedeljah ob 16. in 18. uri.

Lani in letos so bili po vseh krajih Slovenije organizirani zdravstveno - prosvetni tečaji, ki so bili namenjeni predvsem za izobrazbo deklet iz našega podeželja. Tudi pri nas na Gorenjskem so dekleta z zanimanjem obiskovala te tečaje, o čemer smo zadnji čas pogosto pisali.

Na teh tečajih je bila glavna skrb posvečena pouku o zdravi prehrani prebivalstva, saj je bilo v programu letošnjega letnika kar 16 ur teoretičnega in 5 ur praktičnega pouka o prehrani.

Da posvečamo temu vprašanju v zadnjem času toliko pozornosti ni vzrok samo to, da hrana bistveno vpliva na razvoj in ohranitev človekovega telesa, ampak predvsem, ker je glavni faktor odpornosti proti nalezljivim boleznim in odlo-

PAZ v Cerkljah

Pred kratkim je bil v Cerkljah zaključen drugi tečaj PAZ. Predavanja o protivi avionski zaščiti je redno obiskovalo 90 tečajnikov, ki so bili razdeljeni v štiri skupine: sanitetno, veterinarsko, kemično in tehnično. Zelo razveseljivo je dejstvo, da je vseh 90 tečajnikov uspešno položilo zaključne izpite, za kar imajo prav gotovo velike zasluge vsi predavatelji, ki so v svoje delo vložili veliko truda. Tečajniki sanitate so bili pri izpitih najboljše ocenjeni in je bila njihova povprečna ocena prav dobra.

S tem se je število članov v uspešno zaključenimi izpiti PAZ v Cerkljah povečalo na 200 članov.

stvari prste vmes tudi redno sodišče. Delček krivde pa nosi tudi uprava podjetja, ki ni v zadostni meri nadzorovala delo svojih uslužbencev.

GLEDALIŠČE PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Nedelja, 10. aprila ob 16. uri: Izven in za podeželje — zadnja nedeljska prdštava, Oskar Wüchner: »Pastirček Peter in kralj Brilljantin«.

Ponedeljek, 12. aprila ob 16. uri: Gostovanje v Zelezniških. Claude - Andre Puget: »Dnevi naše sreče«.

Torek, 12. aprila ob 16. uri: zaključena za gim. Kranj. — Claude - Andre Puget: »Dnevi naše sreče«.

Sreda, 13. aprila ob 20. uri: Izven. Večer umetniške besede. Izvaja član Mestnega gledališča v Celju Marjan Dolinar. Na sporedu domači in tuji avtorji.

Četrtek, 14. aprila ob 20. uri: gostovanje v Celjskem mestnem gledališču. Saroyan, Sartre: »Glejte, Amerika!«, v vlogi Lise nastopa — Jelica Siardova.

Sobota, 16. aprila ob 20. uri: gostovanje v Radovljici. — Claude - Andre Puget: »Dnevi naše sreče«.

Nedelja, 17. aprila ob 16. uri: izven in za podeželje. Zadnja nedeljska predstava. Saroyan, Sartre: »Glejte, Amerika!«. V vlogi Lise nastopa Nada Bavdaževa.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

V soboto 9. aprila ob 19.30 urf. Petrovič: »Ploha«.

V nedeljo 10. aprila ob 19.30 uri: Petrovič: »Ploha«.

Pri obeh predstavah zveze z vlaki ugodne.

MALI OGLASI

Prodajam prvovrstno vrtno seno. Slanc, Preddvor.

Zadržna mlekarina Kranj potrebuje za takoj poslovodkinjo mlečne restavracije v Kranju, ki bi imela trgovsko ali gostinstvo kvalifikacijo. Nastop takoj.

Poceni prodajam globok otroški voziček z madracem. Naslov v upravi lista.

Prodajam zazidljivo parcelo na Kokrici. Naslov v upravi lista.

Radio aparat, Minerva — nov UKW z dvema zvočnikoma, 5 barv glasu, 3 valovne dolžine in priključek na gramofon, napredaj. Naslov v oglašnem oddelku »Glas Gorenjske«.

bujoče vpliva na delovno sposobnost posameznika.

Opaža se — in to postaja aktualno posebno sedaj, ko nastopa čas pomladne setve in ureditve vrtov — da dekleta praktično ne uvajajo v način prehrane v svojih domovih tega, kar so se naučila na tečajih. Marsikaj, kar so predavateljice priporočale kot nujno in nepogrešljivo rastlinje na naših domačih vrtovih, se še ne sadi in ne goji. Potrebno pa je, da napravimo tudi v tem korak naprej. Vsaka naša kmečka hiša naj bi se obogatila z vzorno

PETTISOČEMU OTROKU BO POMAGALA NA SVET

Jubilej požrtvovalne babice

Skromna, vendar po vseh Jesenicah in v okolici poznana Helena Vernik, bo dopolnila letos 78. leto starosti. Sicer visoka starost za javnost ne bi bila zanimiva, če poklic Vernikove ne bi bil važen in če bi ga že 43. leto ne opravljala tako vestno in požrtvovalno. Helena Vernik je jeseniška babica, ki opravlja svoj poklic od leta 1912 in bo v teh dneh pomagala že pettisočemu otroku na svet. S ponosom pripoveduje o svojem poklicu, v katerem se je že toliko izpopolnila, da lahko vanjo vsaka mamica brez skrbi zaupa.

S posebnim ponosom pa govori o svojem delu iz dobe okupacije, ko je bila večkrat naravnost herojka. Obiskovala je partizanske mamice na Jelovici in v raznih drugih partizanskih enotah. Včasih je hodila po en dan, večkrat pa tudi po dva dni. Zgodilo se je tudi, da so jo prišli iskat partizani celo z avtom na Jesenice. Čeprav je bila na Jesenicah policijska ura, se okupatorjevih policistov ni bala. Svoj poklic je izvrševala ob vsaki uri in bila zato tudi ob vsaki uri na cesti, ter nudila strokovno pomoč vsako-

urejenim zelenjadnim vrtom, na katerem bo vse leto dovolj zelenjave in sočivja za potrebe med letom in za zimo — pa tudi cvetja naj ne manjka.

V zvezi s tem naj bi vse osnovne organizacije in vodstva tečajnih centrov smatrali to nalogo kot praktični zaključek letošnjih tečajev. To delo naj organizirajo v sodelovanju z Zvezo združnic (ki ima isto obvezo), upoštevajoč specifične, vremenske in krajevne razmere posameznega kraja. V akcijo naj se prične tudi vsa ona dekleta, ki so že lani končala zdravstveno - prosvetne tečaje.

mur. Je ena izmed redkih, ki opravlja svoj poklic že toliko let. Zelimo ji zdravja, da bi delala za dobrobit skupnosti še mnogo let.

Dopolnil je 90 let — a še hodi v gore

Te dni je slavil Jože Vister z Jesenic visok življenjski jubilej. Dopolnil je devetdeseto leto starosti ter stopil čil in zdrav v 91. leto. Jubilar je bil rojen leta 1865 v Svečah na Koroškem, se izučil v Bistrici pri Rožu za izdeljarja in delal v tamošnji tovarni vse dotlej, dokler ga niso pgnali s treburhom za kruhom. Že pred prvo svetovno vojno je prišel na Jesenice, kjer je dobil zaposlitev v žebeljni sedanje železarne in delal v njej dolga desetletja vse do upokojitve. Zaslužni pokoj je nastopil že pred 24 leti. Vister je poznan med Jeseničani kot ljubitelj gora in lovec, saj še vedno kljub visoki starosti hodi v gore in se o njih tudi najraje razgovarja, saj jih je nešteto krat prehodil. Vsem, ki mu žele ob visokem jubileju zdravja in dočakanja 100-letnice, se pridružuje tudi naše uredništvo.

objave . oglasi

Dvodnevni izlet v Crikvenico priredi 1. in 2. maja »Transtrust« Skofja Loka za din 1900. Informacije na telefon 242.

Prodajam pisalno mizo v desetimi predali. Naslov v upravi lista.

Podpisani Vincenc Vister, stanujoč na Kokrici 8, preklicujem in obžalujem vse kar sem govoril v gostilni Laknar na Kokrici o Cirilu Rozman. — Vincenc Vister.

Prodajam dvodelno okno. Miha Knific, Tržič, Ljubeljska 158.

Ugodno prodajam moško športno koto. Kranj, C. na Golnik 28.

V kolikor sem prekoračil zakon ter razžalil G. Jernejo Golob in Miha Gorjanc iz Stražišča, obžalujem. — Ignac Rudež.

Prodajam 2000 kom strešne opeke in 1 tračnico dolžine 4,5 m. Studen Jože, Pangeršica 6, Golnik.

Iščemo sposobno pisarniško moč (moško). »Oblačila - obutev« — Portorož.

Preklicujem besede, ki sem jih govorila o Milki Babnik, ker so bile neresnične. Mojca Tomažič.

Sprejem vajuca za kovarsko stroko. Perič, Naklo.

Prodajam kompletno izdelano ostreže z zarezano opeko, na vpogled pri S. A. Bled — Grad štev. 10.

V službo sprejemamo takoj do 16 let starega fanta za razvažanje peciva. Plača po tarifnem prvilniku našeg podjetja. Par na pekarna — slašičarna Jesenice.

Mesarsko podjetje »Rog« Jesenice išče za takojšnji nastop krepkega zdravega fanta, ki ima veselje se izučiti mesarske obrti. Javiti se je osebno v pisarni uprave (Hotel Pošta).

PUTNIK — SLOVENIJA

Vse interesente, posebno internirance obveščamo, da organizirata Zveza Borcv LRS in Putnik - Slovenija posebni vlak v Mathausen.

Zaradi zelo kratkega roka pobite s prijavi, katere sprejema, kakor tudi daje vsa podrobnejša navodila, Putnik - Kranj.

Vabimo Vas na veliko izletniško potovanje s posebnim parnikom.

Na otok RAB in SILBO — 1. in 2. maja.

Prijave sprejema Putnik - Kranj.

Pozor!

Gostinska podjetja, menze, restavracije, bolnišnice, klavnice, gospodinjje in posebno mladina

OBJAVA

LJUDSKI ODBOR MESTNE OBČINE KRANJ obvešča vse posestnike v katastrskih občinah: Primskovo, Klanc, Huje in Cirče, da se bo v mesecu aprilu t. l. začela nova katastrska izmera.

Pozivamo vse posestnike in pravne osebe (zadruga, vodne skupnosti, cestne uprave, gozdne uprave, državna posestva, podjetja itd.), da takoj pristopijo k zamejčenju svojih posestnikov meje.

Način zamejčenja z obrazložitvijo je razviden iz objavljenih lepakov, ki so nalepljeni na vseh vidnih mestih v navedenih katastrskih občinah.

Kdor izmed posestnikov ne bo imel svojih parcel zamejčenih, temu bo parcela izmerjena, kot je vidna v naravi. Kasnejši popravki pa bodo šli na račun onega posestnika, ki parcele ni pravočasno zamejčil.

Opozarjamo vse, da je po zakonu kaznivo prestavljanje mejnikov, kakor tudi kakršnokoli poškodovanje merskih točk (kamni, cevi, signali itd.).

V kratkem

V Zelezniških se kmetje upravičeno razburjajo, ker gozdni paznik tamkajšnjega gozdnega revirja zahteva od kmetov, da plačujejo pristojbine v gozdni sklad za ves posekan les, ne glede na to, če je bil posekan v negozdni parceli. Vse kaže, da gozdni paznik tamkaj ne pozna predpisov in s svojimi zahtevami ljudi res upravičeno razburja.

Trampuž Marija, bivajoča nekaj časa v Cirčah, se je pri vratarju tovarne »Zvezda« v Kranju sposodila 1000 dinarjev. Za posojilo mu je zastavila svojo osebno izkaznico. Ker pa je vratar le predolgo časa čakal na povračilo dolga, je izkaznico izročil Tajništvu za notranje zadeve v Kranju. Med tem pa je Trampuževa izgubila in nje no sedanje bivališče zaenkrat še ni znano.

Dne 30. marca bi na železniški progi med Kranjem in Zabrnico kmalu prišlo do večje nesreče. V vlaku, ki je vozil proti Ljubljani so se peljali tudi dijaki, ki so obiskali v Kranju kino predstavo »Pot miru«. Pri Druholci pa je nenadoma padel iz vlaka 13-letni Andréj Humar, doma iz Zminca pri Skofji Luki. Po srečnem naključju se vlaku ni nič zgodilo ter je še nadaljeval pot domov. Omeniti moramo, da so bili dijaki v spremstvu profesorjev!

Konec preteklega meseca sta se z osebnim avtomobilom peljala okoli 21. ure zvečer dva uslužbenca iz Tržiča proti Kranju. V trenutku, ko sta vozila čez železniško progo pri postaji Duplje, so padle zapornice, tako da sta obtičala sredi pro-

Radio Ljubljana

Poročila poslušajte vsak dan ob 6., 7., 12.30, 15., 17., 19. in 22. uri. Oddajo »Zeleti ste« poslušajte ob nedeljah ob 13.30 in vsak delavnik ob 13. uri. — »Gospodinjski nasveti« vsak dan ob 7.30 uri. »Kmetijski nasveti« in »Kmetijska univerza« vsak delavnik ob 12. uri. »Preklet tiska« pa vsak dan ob 6.30 uri.

Nedelja, 10. aprila: — 8.00 O športu in športnikih. 9.00 Otroška predstava — Lojze Krakar: Pravljičica o lesenem pticu. 12.00 Pogovor s poslušalci. 13.00 Pol ure za našo vas. 15.15 Igra četrte godba p. v. Boruta Lesjačka. 15.30 »Po naši lepi deželi« — Jože Zorn: Slikarji, zemlja in ljudje. 16.30 Zgodba za nedeljsko popoldne — Frane Milkina. 17.30 Radijska igra: Fred von Hoerschelmann. — Pred von storiemo. 21.00 Kulturni razgledi.

Ponedeljek, 11. aprila: — 6.35 Polke in valčke igrajo Veseli dečki. 11.15 Solska ura za višjo

Gorenjski gasilec VSEM OBČINSKIM GASILSKIM ZVEZAM IN DRUŠTVOM!

V nedeljo 17. aprila 1955 od 8. do 10. ure, bo na igrišču NK »Triglav« v Kranju, polzkusna vaja za tekmovalce na že pripravljemem orodju. Vabimo društva, sektorske in brigadne vodje, da se v njihovem lastnem interesu, v kolikor imajo tekmovalci, ogledajo vajo na licu mesta, zaradi nadaljnjega vaj na njihovem področju. Pozivamo vsa društva, da najkasneje do 16. aprila javijo določeno na OGZ za Gorenjsko v Kranj, število nastopajočih pionirjev in pionirk na Gorenjskem gasilskem festivalu.

ge. Skočila sta iz avtomobila, nasilno dvignila zapornice in v zadnjem hipu rešila sebe in voz. To menda ni bil prvi in edini primer pri tem prelazu in bi bilo zelo prav, če bi se Direkcija JDZ v Ljubljani pozanimala za zadevo. Zgodilo se je namreč tudi že, da je moral voznik z avtomobilom čakati pri zapornici še četrt ure potem, ko je vlak že peljal mimo.

Na cesti Škofja Loka—Rateče je bilo v neki noči konec preteklega meseca izruvanih in pokromljenih več drogov s cestno prometnimi znaki. Preiskava je ugotovila, da je to storila skupina mladih fantov, ki se odpravljajo na odsluženje vojaškega roka ter so pred tem vandalskim dejanjem dalj časa popivali. Med njimi je bil tudi 20 letni Augustin Peter iz Godešča pri Skofji Loki. Proti vsem je bil uveden kazenski postopek pri sodniku za prekrške.

Za 1. april so si trije vaščani iz Predoselj privoščili pred gostinskim podjetjem »Delikatesa« v Kranju pretep, ki ga je seveda gledalo tudi nekaj najbolj radovednih mimoidočih. Po intervenciji organa Ljudske milice, ki jih je odpeljal na postajo LM, so ga pretepači žalili in mu očitali samovoljnost ipd. Zaradi izgredev se bodo morali zagovarjati pred sodnikom za prekrške.

JESENICANI!

Podružnica našega lista na Jesenicah, Prešernova c. 21, je odprta vsak torek in petek od 8. do 10. ure dopoldne. — Podružnica sprejema nove naročnike, oglase, objave, reklame, zahvale in čestitke.

stopnja — Herbert Ruland: Počez čez črni kontinent. 14.30 Nove knjige. 15.30 Solska ura za nižjo stopnjo — Katarina Spur: Zvesti tovariši. 18.45 »Partizanski pozdravi«. 20.00 Kulturni pregled.

Torek, 12. aprila: 6.35 Slovenske narodne pesmi. 11.15 Cici-banom — dober dan! 14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike. 14.40 Pohorski fantje pojo in igrajo. 16.00 Utrinki iz literature — Giovanni Verga: Prečastiti. 18.00 Zunanje - politični feljton. 18.30 Sportni tehnik. 20.00 Tedenski notranje - politični pregled.

Sreda, 13. aprila: 6.35 Domače napeve izvajajo Miro Gregorin, Tri Polonce in Planinski oktet. 11.15 Solska ura za nižjo stopnjo. 14.30 Iz gledališča. 15.15 15 minut v Avgustom Stankom. 18.00 Mednarodna radijska univerza. 20.00 Henry Purcell: Dido in Aeneas, opera v 3 dejanjih.

Četrtek, 14. aprila: 11.15 Za mlade pevce in godce. 12.10 Slovenski ljudski plesi. 16.00 Utrinki iz literature — P. I. Jouve: Čačka. 17.15 Od Montmartra do Broadwaja. 18.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike. 20.15 »Četrtkov večer«.

Petek, 15. aprila: 11.15 Cici-banom — dober dan! 14.30 Novi filmi. 16.00 Za pionirje — ing. M. Šušteršič: Svatje s krivci. 18.30 Psihologija in ljudje. 20.00 Tedenski zunanje - politični pregled.

Sobota, 16. aprila: 6.35 Pred mikrofonom so štirje fantje in Avenikov trio. 11.45 Pesmi za naše male — Pojte z nami. 14.30 Iz Uradnih listov. 16.00 Utrinki iz literature — Vladimir Bartol: Nesrečni ljubimec. 18.00 Dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori. 20.00 Javni veseli večer Radia Ljubljane.

Sprememba v pridelovanju riža v Indiji

ČEBELE PREMAGALE KOBILICE
Nenavaden dogodek v Tunisu je bil pred kratkim invazija kobilic. Te so v okolici Camprona napadle veliko plantažo pomaranč. Nekaj sto tisoč čebel se je istočasno dvignilo tudi na te plantaže na svoje delo — nabirati med. Te so itakoj napadle kobilice. Razvila se je srdita borba, v kateri so zmagale čebele. Sadjarji menijo, da so čebele napadle kobilice same od sebe, da bi obvarovale sadovnjak, zasajen s pomarančami, ki je njihov največji vir prehrane.

LOKOMOTIVA DOSEGLA HITROST 331 KILOMETROV NA URO

Francoska lokomotiva na progi Morsant-Lamot je pred kratkim razvila hitrost 320 kilometrov na uro, in s tem postavila nov rekord, ki je boljši za 80 kilometrov na uro od tistega, ki je bil dosežen lansko leto. Ta lokomotiva, ki je postavila nov rekord, ima 6 motorjev s skupno 4740 konjskih sil in je težka 107 ton. Ze takoj drugi dan pa je druga lokomotiva na isti progi dosegla še večjo hitrost in postavila nov rekord — 331 kilometrov na uro.

REZERVE URANA NA ŠVEDSKEM

Švedska razpolaga z ležišči uranove rude, ki je enaka 150 milijonom ton premoga, kar zadošča vsem potrebam po vsem svetu za tisoč let za vso energijo, kolikor jo porabimo danes. Tako je izjavil profesor Svetbern, ki je bil nagrajen z Nobelovo nagrado.

ALI BODO V BRAZILIJU SPET ZAŽIGALI KAVO?

Morda bodo letošnje leto v Braziliji spet zažgali 6 do 7 milijonov omotov kave, da bi s tem obvarovali ceno, ki jo ima kava na svetovnih tržiščih. V brazilijanskih gospodarskih krogih menijo, da bi padec cene kavi povzročil veliko obubožanje in da bi to imelo v njihovem gospodarstvu resne posledice.

METEOR, KI JE PRESTRAŠIL VSE ANGLEZE

Pred nekaj dnevi se je ponoči nad Anglijo pojavil svetel predmet, ki je z veliko hitrostjo padel na zemljo. Hitro so bile obveščene skoraj vse gasilske postaje v Angliji, ker so menili, da se je ponesrečilo letalo. Toda, ves alarm je bil zaman, ker svetel predmet v zraku ni bil nič drugega kot velik meteor, ki je v višini približno 300 kilometrov nad zemljo eksplodiral.

Laxman Malli iz Nasika v zapadni Indiji je z zadovoljstvom gledal na svoje dozorevajoče riževе nasade. Vse svoje življenje je bil farmer — pridelovalec riža. Nobeno leto prej pa še ni pridelal toliko riža kot lansko leto.

Ko je bil pridelek pospravljen, je poljedelski minister v Delhiju obvestil Laxmana, da je dosegel svetovni rekord v pridelku riža — na aker 17.500 funtov riža! Malli je postal čez noč narodni heroj.

Tudi drugi pridelovalci riža v Indiji, ki so kot Laxman, pridelali riž po novem japonskem načinu, so precej povečali svoj pridelek — od 8 do 14 tisoč funtov na aker.

Vseh zadnjih petdeset let je Indija letno uvozila do dva milijona ton riža, največ iz Burme. Danes pa že išče odjemalce izven svojih meja za odvisen pridelek riža.

Kako to? Kar naenkrat taka sprememba!

Včasih so pridelovali riž v Indiji povsem neenačrtno. Seme so preveč gosto sejali in ga potem niso mogli pravilno negovati itd. Največji sovražnik riža pa je skoraj vsako leto tajfun, ki riževе sadike skoraj popolnoma uniči. Indijci so tako vsako leto ostali skoraj brez svojega najvažnejšega hranila — riža.

Trgovec iz Bombaya, Panlal Kapadia, ki je živel 18 let na Japonskem in videl kako tam pridelujejo riž, si je zadal nalogo pomagati domovini in ji posredovati japonski način obdelave riževih polj.

Poklical je vse svoje sodelavce in jim razložil japonski način gojenja riža. Vodil jih je po polju, kjer so riževa stebela z dozorevajočim klasjem ležala v blatu. Na oba konca polja so vtaknili več bambusovih palic in nanj navezali vrvice. Ker pa sadike niso bile v ravni vrsti je bilo delo precej otežkočeno. Indijci so posejali riž preveč goste in ne v vrstah, prav nasprotno, kot zahteva japonski način pridelovanja. Kljub temu pa so našli nekaj stebel v vrstah, katere so potem pritrtili na vrvice. To je bil prvi poizkus, ki so ga naredili v Indiji in ki se je zelo dobro obnesel. Čez teden dni so se rastline posušile in zrna riža so bila popolnoma zdrava, vsa druga stebela pa, ki so ležala po tleh, so bila uničena. Tako privezanim ste-

blom na vrvice tudi tajfuni niso toliko nevarni, včasih skoraj nič.

To je pomnilo za indijski narod pravo revolucijo v pridelovanju riža.

Kmalu nato je prišla v Indijo še japonska delegacija, ki je Indijce še podrobneje poučila o njihovem pridelovanju riža. Ta zahteva še, da seme najprej namočijo v slano vodo in seme, ki pade na dno je tisto, ki je dobro za setev. Tri tedne po sejanju, ko so sadike do štiri palce visoke, jih morajo presaditi v ravne

vrste in morajo biti oddaljene ena od druge po deset palcev ter jih potem privezati na vrvice.

Prvi poizkusi pridelovanja riža na japonski način so pokazali, da danes lahko v Indiji pridelajo petkrat več riža, kot so ga včasih. Lansko leto so po novem načinu že obdelali dva milijona akrov zemlje, kmalu pa bodo na ta način posejali 75 milijonov akrov, to je vso površino, kolikor jo lahko uporabijo za gojenje riža.

Lovska sreča in dober strelec

Prvoaprilska ni! Ne! Tudi z lovsko latinščino nima nič sorodstva! Divje svinje — prašiči, še sedem let rijejo in se sprehajajo v gozdovih med Tržičem in Begunjami. Veliko škode so že povzročili, še bolj pa so se razbur-

jaši kmetje, katerim so divje svinje pomendrale ajdo, požrle oves, koruzo in podobno.

Cvenkeljnov Lojze iz Peračice je zelo navdušen lovec. Crne orače je vsa ta leta vztrajno zasledoval, saj so mu ponoči prišli skoraj pred hišne duri in delali škodo na njegovih njivah. Toda, če sreča ni naklonjena, tudi pet zaporednih strelov iz puške nič ne pomaga. Lojzotovi lovski uspehi letošnje zimo so bili, kot bi bili v sorodstvu z letošnjim snegom, katerega tri mesece ni padlo nič, potem pa ga je bilo precej preveč.

Pred približno štirinajstimi dnevi, bila je nedelja, je Lojze, kot gospodar kovorskega lovišča, šel na ogled po gozdu. Ko je počival na skali blizu Brda in užival toplo spomladansko sonce, je pod njim nepričakovano nekaj zašumelo. Skoraj je okamenel in se tako začudil, ker je pet ponočnjakov — divjih svinj, v primeri oddaljenosti steklo mimo njega. Skupina kovorskih otrok, ki so iskali prve pomladanske cvetice in okrasno zelenje, jih je pregnala iz goščave. Lojze je imel pri sebi puško in pet nabojev. Zaporedoma je izstrelil prve tri metke in z vsakim nameril na enega prašiča. Kdo bi si mislil! Dva sta na mestu obležala, tretjega pa so kmalu našli otroci iz Kovorja, ki so se Lojzetu takoj prostovoljno ponudili za pomočnike.

Omeniti moramo, da Lojze to zimo ni ustrelil samo te tri prašiče. Ne! Razen teh, je še tri položil na ščetine.

Še večjo srečo pa je imel majhen psiček iz Ljubnega nad Otočami. Ko je na lov po gozdu spremljal svojega gospodarja-lovca, se mu je nasmehnila sreča (kot le malo komu). Med živahnim tekanjem in poskakavanjem med smrekami in grmovjem, se je srečal s komaj mesec dni starim mladim divjim prašičkom. Posrečilo se mu ga je ujeti, njegov gospodar pa ga ima še danes na svojem domu, skupaj z ostalimi domačimi prašiči.

Najteža železna cuda - takonit

Trmasti profesor so imenovali metalurškega inženirja, prof. Edward Wilson Dawisa, ki je že od leta 1952 med gospodarstveniki Severne Amerike širil govornice, da bo že v osmih letih zmanjkalo železne rude, če jo bodo tako hitro izkoriščali kot so jo doslej in da morajo nujno odkriti nove vire, če hočejo, da bodo obvarovali industrijo svoje dežele.

Nova ležišča rude je po nekaj letih dela odkril sam profesor Dawis. Kmalu je odkritje nove rude in svoje načrte uveljavil pri vladi in jih s pomočjo gospodarstvenikov tudi uresničil. Ze leta 1953 so za njegove načrte investirali milijon in četrt dolarjev. Tako so začeli izkoriščati takonit.

Kaj sploh je takonit? Takonit je skala, ki vsebuje železo najboljše kakovosti in je najtrša snov, kar jih poznamo do danes. Parne lopate, s katerimi kopljejo železno rudo, si pri kopanju takonita polomijo zobe že po nekaj urah. Demantna vrtila, s katerimi vrtajo luknje za miniranje, zvrtajo v eni uri lahko le nekaj palcev globoko v takonit.

Približno tristo metrov debel sloj takonita pokriva površino Mesabi v državi Minnesoti. Dawis opisuje to pokrajino kot rezino pogače, ki je 110 milj dolga in 2 milj široka ter vsebuje najboljšo železno rudo, ki ima 50 odstotkov železa, 50 odstotkov pa je takonita, katerega doslej še niso znali uporabljati. Ker je

takonit tako zelo trd, je bilo potrebno narediti nove načrte in nove priprave za izkopavanje. Dawisov iznajditeljski duh tudi tedaj ni miroval. Vedel je, da so Indijanci delali iz takonita konice za puščice, ki so jih naredili tako, da so na skali takonita zažgali grmado, ki se je zaradi vročine krusila. Na podoben način je tudi Dawis premagal trdoto takonita — z vročino. Izumil je baklji podobno napravo (iz kisika in keruzina. Vprašanje, kako izkopavati trdi takonit, je bilo z Dawisovimi plamenicami rešeno.

Razen te priprave je Dawis izumil tudi napravo za drobljenje skal, ki je zmanjšala stroške za polovico. To je magnetični separator, ki na najhitrejši način loči železo od drobcev skale.

Vse te njegove »sanje«, vsi njegovi izumi in načrti so povzročili revolucijo v jeklarski industriji. Skrb, da bodo ležišča rude v kratkem času izrpana, je prenehala, ker je Dawis v pokrajini Mesabi odkril več kot 5 bilijonov ton takonita. Ze 1936. leta je prerokoval tamkajšnjim prebivalcem, da se bo njihova puščina neobljudena divjina, že štiri velika mesta. Zato so Dawisu, razen vzdeвка »trmasti inženir« dali še eno ime — »rešitelj pokrajine«.

Za kratek čas

»Moja žena je na vsak način hotela imeti svoj klub, češ, da je moderen. Pa sem moral menjati z njo...«

Anekdote

Pesnik in kritika

— Ali sibral?
S tem vzklikom je pritekkel k pesniku prijatelj za spretno narejeno razburjenostjo skrival škodoželjnost, da so kritiki napadli in raztrgali neko pesnikovo pesem.
— Bral, — je odgovoril pesnik mirno.
— In kako se počutiš?
— Kot varno zgrajena jetnišnica, ki je vanjo čas zaprl nekaterim ljudem nevsotne misli. Včasih se zgodi, da nekatera teh pobege in zato ni nič čudnega, če tedaj pazniki streljajo in se psi podijo za njo.

Dobra pesem

Pesnikov prijatelj: Ta pesem je zlata vredna!
Pesnik (grenko): Da bi bila le kruha!

Richard Wright:
AFRIKA in jaz

»Svoboda! Svo — o — b — o — da!
»Kwame! Kwame!« Ponavljali so predsednikovo ime.
»Boj! Boj!
»Akwaba! Akwaba! (Dobrodošel! Dobrodošel!)
Ceste so bile podobne črni reki razburjenih, upajočih in veselih obrazov, katerih zaupanja poln izraz je bil navdse prisrčen. Gneča je bila vedno večja. Vzkliki so se vsipali kot slap. Ministrski predsednik je smehljal, z dvignjeno desnico odzdravljaj množici.
Počasi smo napredovali po vijugasti cesti. Na moji desnici sedeč, se je predsednik obrnil k meni in dejal:
»To je James - Town. Tudi to je prav, da vidite... Prav je, da vidite vse kar imamo, dobro in slabo.«
Ozke ulice so se hitro polnile in avtomobil je počasi oral skozi pričakujočo množico mož, žena in otrok, ki so venomer ponavljali:
»Svo — o — b — o — da!
Na moje veliko začudenje sem zagledal do pasu gole ženske z ohlapnimi prsmi, ki so, vrteč svoje telo v krogu, plesale nek čuden, podrsujoč ples, izražajoč z njim svoje veselje. Bilo je, kot da bi govorile s premikanjem svojih rok in nog, vratov in trupov; kot da besede za sporazumevanje ne bi več zadoštovale; kot da bi za njihove besede primanjkovalo zraka; kot da bi samo ritmični premiki telesa pri plesu, lahko do kraja izrazili njihovo vdanost, njihovo prepričanje in njihovo soglasje.
Spomnil sem se: prav take kačasto zvijajoče se plesne sem že nekje videl... Toda kje? Ah, da, v Ameriki, v zbirališčih majhne, mračnjaške verske sekte, v prostorih Holy Roller sekte, v iz nepresušenelega lesa zbitih molilnicah na plantažah skrajnega juga... In sedaj vidim vse to še enkrat, le da je vsemu temu tokrat ozadje rastoče nacionalno gibanje.

Ko sem potoval v Afriko, si nisem predstavljal, kaj vse me čaka in kaj vse bom videl; samo nekaj sem mislil, da vem: da mi bo ostala afriška kultura tuja in nerazumljiva. Toda to, kar sem doživel, ko sem gledal silni ples teh žena, to sem že poznal! Se več, ta afriški ples me je presenetil tokrat prav tako, kot takrat, ko sem ga prvič videl v Ameriki.

Nikdar v mojem življenju nisem znal plesati več, kot nekaj osnovnih korakov in vedno je presegalo moje zmogljivosti, držati v spominu melodije in ritme. To, kar me je vznemirjalo pri črnem plesu v Združenih državah, to isto me je vznemirjalo v Afriki.

Peljali smo se skozi vzklikajočo množico. Vsakokrat, ko je avto zapeljal počasneje, so se prerinili smejoči, in razburjeni

črni obrazi prav do avtomobilskih stekel, se pritisnili obnje in vpili:
»Svoboda!«

V svoji notranjosti sem se ukvarjal z nekimi drugim problemom. Kolikšen del vsega tega sem pravzaprav? Kolikšen

del vsega tega bi bil, če bi gledal vse to v Ameriki? Zakaj vsega tega ne morem dojeti? Odkod ta samo meni lastna nerodnost pri petju in plesu? Odgovore na ta vprašanja sem dobil šele potem, ko sem prodir globoko v afriško džunglo...

Avtomobil si je vztrajno utiral pot skozi množico, ki je plesala, pela in vpila. Razmišljal sem o moji materi, o očetu, o bratih... Bil sem preprosto presenečen nad tem kar sem videl; v sru sem hkrati odklanjal in si to očital, se veselil in žalostil. Vse, kar sem videl, me je omamilo. Je to sploh mogoče, da bi se videl tu samega sebe, kako se smejem, plesam, pojem in na ta način dajem duška svojemu veselju v tej valoveči gneči...? Sem vse to zatajil v sebi? Zakaj moje roke in moje noge vse življenje niso mogle obdržati vsaj enega takta? Nesmiselno bi bilo reči, da sem sam hotel tako, ker to neznanje je bilo starejše kot vsaka zavestna ali podzavestna zahteva z moje strani. Osebo bi to celo želel, ker je bilo vedno del moje okolice, toda nikdar nisem imel prilike za to.

»Kaj mislite?« me je povprašal ministrski predsednik.
»Zelo je presunljivo«, sem odgovoril.
»To je nepokvarjeno, duševno deviško ljudstvo«, je nadaljeval.

Končno smo prišli do vrste betonskih hiš. Iz vseh oken in vrat so nas pozdravljali črni obrazi.
Avtomobil se je ustavil in ministrski predsednik je izstopil. Sledil sem mu.

»Kaj je to?« sem ga povprašal.
»Žene — članice stranke, zborujejo«, mi je odgovoril.
Vstopila sva v nek betoniran prostor in se vsedla, medtem ko je pravkar začelo zasedanje, na katerem so razpravljali o organizacijskih vprašanjih in o nastavitvi novih nameščenec. Neka velika, črna žena je pela naprej:
»Vedno naprej, nikoli nazaj...«

Vladalo je neko sproščeno, prijateljsko vzdušje; vedno znova je odmeval med množico neprisljen smeh. Može v narodnih nošah so sedeli v ozadju, spredaj pa je sedelo približno 200 žena, ki so bile prav tako oblečene v narodnih nošah in so za to slovesno priložnost nosile za vratom, na rakah, prstih in ramah velike količine zlata. Rumeni sijaj kovine na črni koži ob rdečkasti luči zahajajočega sonca — to je bila razdražljiva igra barv. Neka debela, črna žena je nosila krog vratu in na rakah zlato okrasje, ki je bilo vredno najmanj 3 do 4.000 dolarjev — in to je bilo pravo pravcato zlato...